

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Volba prezidenta ČR z hlediska financování volební
kampaně**

Filip Maličovský

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Filip Maličovský

Podnikání a administrativa

Název práce

Volba prezidenta ČR z hlediska financování volební kampaně

Název anglicky

Election of the president of Czech Republic ie terms of campaign financing

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda-li existuje závislost mezi vynaloženými finančními prostředky kandidátů na funkci prezidenta republiky v rámci jeho přímé volby a mezi celkovým počtem hlasů, kteří kandidáti v této volbě získali. Dalším cílem bakalářské práce je ověřit, zda-li kandidáti na funkci prezidenta republiky postupovali v průběhu předvolebního, volebního a povolebního období v souladu s platnými právními předpisy.

Metodika

- Rešerše literatury a dostupných zdrojů
- Analýza odborné literatury a právních předpisů
- Metody interpretace práva
- Pozorování voleb obecně
- Analýza 3 volebních fází
- Analýza a komparace vynaložených prostředků jednotlivých kandidátů
- Srovnávání použitých postupů s postupy zákonnými
- Syntéza

Doporučený rozsah práce

30 – 40

Klíčová slova

Přímá volba, volební kampaň, volební náklady, kandidáti, prezident republiky, zákon, média, voliči, volební účty

Doporučené zdroje informací

České prezidentské volby v roce 2013; Jakub Šedo; Centrum pro studium demokracie, 2014; ISBN 978-80-7325-325-7.

EIBL, O. – CHYTILEK, R. – MATUŠKOVÁ, A. *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6.

JABLONŤSKI, A. *Politický marketing : úvod do teorie a praxe*. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-011-2.

KUBÁČEK, J. *Slovník politického managementu a volebního marketingu*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4013-3.

Ústavní zákon č. 71/2012 Sb., o zavedení přímé volby prezidenta
Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Denisa Cívínová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Volba prezidenta ČR z hlediska financování volební kampaně " jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí mé bakalářské práce, magistře Denise Cívínové, za odborné rady a čas, který mi věnovala při tvorbě této práce.

Volba prezidenta ČR z hlediska financování volební kampaně

Abstrakt

Obsahem práce je zjistit efektivitu vynaložených nákladů na funkci prezidenta v rámci jeho přímé volby v porovnání k počtu získaných hlasů a posoudit do jaké míry jednotliví kandidáti dodrželi během celého volebního procesu podmínky financování stanovené právními předpisy.

V teoretické části práce jsou vymezeny základní pojmy, jsou zde zmíněny zákony, kterými je upraven právní rámec financování volby prezidenta republiky a rovněž je uvedeno, jaké jsou podmínky pro prezidentské volby v některých evropských státech.

V praktické části je popsán průběh a výsledky prezidentských voleb v roce 2013, tedy prvních přímých prezidentských voleb v ČR a jejich financování.

V závěru práce je provedeno porovnání financování jednotlivých kandidátů, zhodnocení systému financování a návrhy na zlepšení.

Výsledkem práce je zjištění, že výše vynaložených nákladů není v přímé závislosti na počtu získaných hlasů a zároveň jsou uvedeny nedostatky související s dodržováním legislativního rámce volebního procesu.

Klíčová slova: Přímá volba, volební kampaň, volební náklady, kandidáti, prezident republiky, zákon, média, voliči, volební účty

Election of the president of Czech Republic in terms of campaign financing

Abstract

The aim of the work is to determine the cost-effectiveness for the presidency under its direct election in comparison to the number of votes received and assess the extent to which individual candidates complied with during the entire electoral process, financing conditions established by law.

The theoretical part defines basic terms are mentioned laws which govern the legal framework for financing elections of the president and also stated, what are the conditions for the presidential election in some European countries.

The practical part describes the process and results of the presidential election in 2013, thus the first direct presidential election in the Czech Republic and their financing.

In the conclusion is a comparison of the financing of individual candidates, evaluate funding system and suggestions for improvement.

The finding is that the amount of expenses incurred is not in direct proportion to the number of votes received and are also the shortcomings of compliance with the legislative framework of the election process.

Keywords: Direct election, campaign, election costs, candidates, president, law, media, voters, election accounts

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika.....	11
2.1	Cíl práce.....	11
2.2	Metodika	11
3	Teoretická východiska.....	12
3.1	Vymezení základních pojmů	13
3.1.1	Definice přímé volby prezidenta.....	14
3.1.2	Postavení prezidenta v ČR a jeho pravomoci	15
3.1.3	Diskuze přímé volby prezidenta v ČR.....	17
3.2	Zákonné požadavky spojené s přímou volbou prezidenta	18
3.2.1	Ústava České republiky	18
3.2.2	Zákon o volbě prezidenta.....	19
3.2.3	Soudní řád správní	23
3.3	Vybrané státy EU s přímou volbou prezidenta	24
3.3.1	Srovnání přímé volby prezidenta ve vybraných zemích EU s ČR	30
3.4	Kontrola dodržování pravidel financování volební kampaně.....	30
4	Vlastní práce	32
4.1	Přímá volba prezidenta ČR v roce 2013	33
4.1.1	Průběh prezidentských voleb	34
4.1.2	Výsledky první přímé volby prezidenta.....	36
4.2	Financování volební kampaně prezidenta v ČR	38

4.2.1	Principy financování politických subjektů v zemi.....	39
4.2.2	Způsoby financování kandidátů na prezidenta	42
4.2.3	Regulace v oblasti financování prezidentských kandidátů	43
4.3	Komparace financování jednotlivých kandidátů v roce 2013.....	44
4.4	Dodržení právních předpisů při financování voleb.....	50
5	Výsledky a diskuze.....	52
5.1	Výsledky	52
5.2	Návrhy na zlepšení v oblasti financování	53
6	Závěr	54
	Seznam použitých zdrojů.....	56
6.1	Právní předpisy	56
6.2	Literární zdroje	56
6.3	Internetové zdroje	57
 Seznam tabulek		
	Tabulka 1 - Výsledky 1. kola volby prezidenta ČR.....	35
	Tabulka 2 - Výsledek prezidentských voleb v roce 2013	38
	Tabulka 3 - Přehled financí kandidátů	45
	Tabulka 4 - Financování volební kampaně Karla Schwarzenberga	47
	Tabulka 5 - Financování volební kampaně Miloše Zemana.....	49
 Seznam grafů		
	Graf 1 - Počet hlasů získaných kandidáty v 1. kole.....	36
	Graf 2 - Počet hlasů získaných kandidáty ve 2. kole	38
	Graf 3 - Celkové výdaje kandidátů na volební kampaň.....	45
	Graf 4 - Náklady kandidátů na 1 získaný platný hlas	46
	Graf 5 - Příjmy a výdaje na kampaň Karla Schwarzenberga.....	48
	Graf 6 - Příjmy a výdaje na kampaň Miloše Zemana	50

1 Úvod

Volba prezidenta je problematikou, která se dotýká každého občana České republiky. Prezident, hlava státu, prezentuje významnou instituci v čele státu. Ať jde o přímou či nepřímou volbu, jedná se ve většině případů o určující faktor pro charakter celého politického systému v zemi. Volební systém zásadním způsobem ovlivňuje vztah hlavy státu vůči parlamentu a tím potažmo i celé fungování politického systému. Prezident je vrcholným státním orgánem, protože se aktivně podílí na spoluvytváření politiky v zemi. Financování politických stran, stejně jako financování nezávislých kandidátů, je diskutovaným tématem. Jde o jeden z klíčových základů demokratické vlády, protože je spojován s moderní společností. Tyto finance jsou na jednu stranu sice pro samotné fungování demokratického státu nezbytné, ale na druhou stranou jsou i velkým problémem. Někteří vnímají peněžní prostředky dokonce jako nejdůležitější politické zdroje. Téma volebních kampaní a jejich financování je dnes více než aktuální, a proto bylo vybráno taktéž jako téma této práce. Jde o oblast, která je zajímavá a důležitá pro celé politické dění ve společnosti. Dalším důvodem pro tuto volbu byla skutečnost, že předměty spojené s právní naukou patřily během celého mého studia na provozně ekonomické fakultě mezi mé neoblíbenější. Cílem této práce je zhodnocení, zda vynaložené finanční prostředky odpovídaly očekávaným výsledkům ve volbách a rovněž ověřit, do jaké míry kandidáti dodrželi legislativní rámec voleb. Text práce je složen ze dvou základních částí. První část je teoretická a pojednává o právním rámci vlastní volby prezidenta republiky. Obsahem praktické části je poté vzájemné porovnání a vyhodnocení vynaložených nákladů ve vztahu k volebním výsledkům. Všechny informace uvedené v této práci jsou čerpány z dostupné literatury a odborných zdrojů, jejichž seznam je uveden na konci tohoto textu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je ověřit, zda existuje závislost mezi vynaloženými finančními prostředky kandidátů na funkci prezidenta republiky na volební kampaň a mezi celkovým počtem hlasů, který jednotliví kandidáti v této volbě získali.

Dalším cílem této práce je zjistit, jestli kandidáti na funkci prezidenta republiky postupovali v průběhu předvolebního, volebního a povolebního období v souladu s platnými právními předpisy.

2.2 Metodika

Před samotným zpracováním práce bude provedeno studium relevantní odborné literatury, odborných tištěných publikací, dále také odborných internetových zdrojů a zejména právních předpisů.

Následným provedením literární rešerše, analýzy a komparace nastudovaných materiálů budou získány adekvátní podklady pro teoretickou část práce.

Metoda abstrakce bude použita pro oddělení některých nepodstatných okolností ovlivňující financování voleb od těch podstatných. Budou tak zjištěny obecně platné vlastnosti a vztahy.

Po provedení rešerše odborné literatury bude úvod teoretické části doslovným výkladem práva interpretovat definici přímé volby prezidenta, jeho postavení v ČR a jeho pravomoci.

V kapitolách věnujících se zákonným požadavkům spojených s přímou volbou prezidenta bude použitím restriktivního výkladu práva vyznačen legislativní rámec upravující danou problematiku.

V části, která se věnuje porovnání zákonů o volbě prezidenta ve vybraných zemích EU bude analýzou odborné literatury proveden výběr vhodných států a kritérií a následně pomocí komparace a syntézy bude provedeno zhodnocení výsledků ve vztahu k podmínkám v ČR.

V závěru teoretické části bude pomocí analýzy internetových zdrojů provedeno zhodnocení dodržování pravidel financování volební kampaně.

V praktické části, která navazuje na východiska z teoretické části práce bude provedena rešerše odborných internetových zdrojů, vztahujících se k průběhu a výsledkům prezidentských voleb v ČR v roce 2013. Rovněž podklady pro problematiku financování volební kampaně budou získány rešerší a analýzou dostupných odborných internetových zdrojů.

Získaná data budou sestavena do přehledných tabulek a grafů, aby bylo možné jejich komparací provést vyhodnocení.

Metodou vztahové analýzy bude v závěru praktické části posouzeno, do jaké míry dodrželi jednotliví kandidáti předpisy upravující financování prezidentské kampaně.

3 Teoretická východiska

Přímá volba prezidenta a její zavedení v České republice byly v posledních letech na české politické scéně nejvíce diskutovanou ústavní změnou. Nutnost zavedení přímé volby byla původně argumentována především díky problémům, které zde byly v souvislosti s volbou Václava Klause a Václava Havla, protože tehdejší podmínky (zvolení prezidenta nadpoloviční většinou obou komor) byly velmi těžko dosažitelné. I společnost začala postupem času přímou volbu prezidenta v Česku vnímat jako samozřejmost, kterou bylo i zde nutné zavést. Co se týče poloprezidentského systému, názory odborníků na tento systém se dosti liší. Vymezení poloprezidentského systému je stále nejednotné, a to z hlediska uznání nutných podmínek vedoucích k označení systému za poloprezidentský. Různí se taktéž skupina států, které do poloprezidentských systémů patří. Někteří odborníci poloprezidencialismus jako zcela samostatný systém neuznávají a spíše ho považují za jakési střídání prezidentského a parlamentního systému, a to v závislosti na vliv daného prezidenta na parlament či kabinet. Za „otce“ termínu „poloprezidencialismus“ je považován Maurice Duverger, který jej charakterizoval v souvislosti s pátou republikou Francie a také v souvislosti s prezidentem de Gaullem. Systém je tudíž možné označit za poloprezidentský v okamžiku, kdy ústava, která tento systém konstituuje, v sobě obsahuje tyto prvky – prezident je volen prostřednictvím

všeobecných voleb, disponuje důležitými pravomocemi a má proti sobě ministry i premiéra, kteří mají díky legislativní a také exekutivní moci v zemi různé pravomoci, čímž fakticky zastávají svoji funkci pouze v případě, že parlament není vůči nim tzv. opoziční.¹ Lze konstatovat, že prezident republiky má v rámci politického systému Česka mimořádné postavení, což se odvíjí od celé řady faktorů spojených již s prvorepublikovým prezidentem T. G. Masarykem. Na prezidenta se zde nahlíží jako na nositele té nejvyšší autority, nikoliv pouze jako na nositele nejvyšší moci v zemi. T. G. Masaryk zasahoval jak do politického života státu, tak i do života společenského, kde vystupoval dokonce jako morální a uznávaná autorita. Ústavní rámec, stejně jako osobnost českého prezidenta, potažmo i způsob jeho volby, hrají v rámci fungování celého ústavního systému v zemi významnou roli. Řada empirických výzkumů hovoří o tom, že prezident musí být považován za ostře vyhraněného reprezentanta určitého politického proudu, avšak musí být zároveň také i moderátorem a sjednotitelem rozhádaných politických elit v zemi. Na ty by měl primárně působit nejenom vahou svého prezidentského úřadu, ale také především i vahou své vlastní osobnosti, která se při výkonu prezidentské funkce opírá o vlastní životní zkušenosti.²

3.1 Vymezení základních pojmů

Česká republika patřila k té menšině evropských republik, jejichž prezidenti byli po dlouhá léta voleni nepřímou, přičemž otázka přímé volby byla u české veřejnosti „živá“ přibližně 20 let. Mezi politiky na parlamentní úrovni byla tato problematika diskutována dosti silně posledních 10 let. Jako paradox je možné vnímat fakt, že i přesto, že měla přímá volba v Česku stabilní podporu nejenom u většiny české veřejnosti, ale i u parlamentních stran, šlo o záležitost stále jen diskutovanou. Diskuze o přímé volbě probíhaly v několika vlnách a přímou volbu je možné dokonce vnímat jako jednu z největších ústavních otázek v České republice od doby jejího vzniku – od roku 1993. Lze konstatovat, že téma přímé volby prezidenta na území dnešní České republiky není v zásadě tématem novým, protože provází úvahy řady politiků již od samotného vzniku samostatného Československa, tedy od roku 1918. Již tehdy totiž existovala

¹ DUVERGER, M. *A New Political System Model: Semi-presidential Government. European Journal of Political Research.* 1980, vol. 8, issue 2, s. 166.

² ŠTĚDRŮ, B. *Politika a politický marketing.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice ekonomie. ISBN 9788074004483, s. 151–152.

úvaha týkající se způsobu volby hlavy státu, k němuž se na začátku klonil dokonce i samotný T. G. Masaryk, zřejmě pod vlivem svého pobytu v USA. „*Vzhledem k silnému postavení Národního shromáždění, způsobu, jakým došlo ke vzniku orgánů samostatného státu, a tehdejším ústavním trendům se tato varianta ale neprosadila. V poválečném období existovala snaha navázat co nejvíce na původní ústavní úpravu Československa, a tedy otázka přímé volby nebyla na pořadu dne. Po roce 1948, kdy došlo k převzetí moci komunistickou stranou a v důsledku toho k eliminaci svobodných voleb, by přímá volba odporovala nastoupenému trendu. Při přípravě federalizace Československa v krátkém období demokratického uvolnění v roce 1968 nebyla přímá volba zvažována. S přímou volbou nepočítal ani návrh nové federální ústavy, který byl připraven v roce 1988.*“³ Zcela poprvé se tedy v Československu stala přímá volba prezidenta republiky vážným tématem politické a celonárodní diskuze již 11. prosince 1989. Šlo o zásadní střet, a to v další fázi již probíhajícího procesu demokratizace české společnosti a československého státu, kdy byla řešena otázka, jak „moc lidu“ je vhodné přenést z ulice do vrcholných ústavních orgánů země. Šlo o naplnění požadavků probíhajících protestů veřejnosti proti trvání vlády komunistické strany.⁴

3.1.1 Definice přímé volby prezidenta

Jak již bylo v textu zmíněno, přímá volba prezidenta nebyla, s jedinou výjimkou prosince 1989, v Československu v širších souvislostech nikdy diskutována jako konkrétní návrh. I přesto, že v rámci politického života byla možnost zavedení přímé volby prezidenta čas od času zmiňována, až do roku 2001 šlo však pouze a jenom o názory, které měly spíše marginální povahu. Ještě samotný návrh komplexní revize Ústavy z roku 1999, který připravila společnými silami ODS a ČSSD, počítal dokonce se zachováním nepřímé volby prezidenta v zemi. Na přelomu století se však situace změnila – od roku 1998 zde existovala menšinová vláda ČSSD, která vznikla díky toleranci ze strany ODS. K předložení velké novely Ústavy došlo v roce 1999 a zásadní novela volebního zákona byla realizována v roce 2000.⁵ Přímá volba prezidenta

³ KUDRNA, J. Ústavní postavení prezidenta republiky a způsob jeho volby. *Univerzita Karlova* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2011 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: www.prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404047095/

⁴ Tamtéž.

⁵ KUDRNA, J. Ústavní postavení prezidenta republiky a způsob jeho volby. *Univerzita Karlova* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2011 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: www.prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404047095/

republiky je fatálním zásahem do Ústavy ČR a změnila nejenom postavení prezidenta v zemi, ale také jeho pravomoci, kompetence apod. Na konci roku 2010 začala být připravována změna Ústavy, která by zavedla tedy v České republice volbu prezidenta přímo občany české země. Návrh poté prošel a Česká republika se přidala v té době ke dvanácti evropským státům, které přímou volbu prezidenta již uplatňovaly.⁶ „*Přímá volba prezidenta je dvoukolová, na území České republiky probíhá v pátek od 14,00 do 22,00 hod a v sobotu od 8,00 do 14,00 hod. Pro volbu prezidenta tvoří území České republiky jeden volební obvod. Kandidátní listinu může podat nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů, anebo občan, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany oprávněnými volit prezidenta republiky. Kontrolu kandidátních listin provádí Ministerstvo vnitra namátkově na náhodném vzorku 8500 občanů podepsaných pod peticí. Pokud bude zjištěna chybovost u více jak 3 % těchto občanů, provede se další kontrola u dalších 8 500 občanů. Zjistí-li Ministerstvo vnitra, že druhý kontrolní vzorek vykazuje chybovost u více než 3 % občanů podepsaných na petici, odečte od celkového počtu občanů podepsaných na petici počet občanů, který procentuálně odpovídá chybovosti v obou kontrolních vzorcích. Bude-li (po odečtení chybných podpisů) podepsaných občanů pod peticí méně než 50 tis., je to důvod pro odmítnutí kandidátní listiny.*“⁷

3.1.2 Postavení prezidenta v ČR a jeho pravomoci

Prezident republiky je hlavou státu na území Čech, Moravy a Slezska již od roku 1918, přičemž označení „prezident“ vychází ze vzoru americké ústavy, a to z roku 1787. Toto označení bylo přijato tudíž i v rámci Československa – výjimku však tvořilo období tzv. Protektorátu Čechy a Morava, kdy hlava států byla tehdy označována jako „státní prezident“. Prvním prezidentem se stal T. G. Masaryk, a to 14. listopadu 1918. Lze konstatovat, že postavení hlavy státu má v každém demokratickém systému dosti specifický význam a zároveň také i různorodé mocenské a konstituční ukotvení. Je symbolickým a také institucionálním vyjádřením suverenity země, dále i jeho „jednoty v různosti“, a to v kontextu tzv. pluralitní

⁶ NOVÁK, P. Přímá volba prezidenta dostala zelenou. *Mvcr.cz: Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2012 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prima-volba-prezidenta-dostala-zelenou.aspx>

⁷ Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

demokracie. V rámci moderní demokratické ústavnosti jsou koncepční řešení rozmanitá – v řadě zemí je např. hlava státu jen symbolem ústavnosti, přičemž její pravomoci mohou být zcela formální (Velká Británie), či omezené (Rakousko, Spolková republika Německo). Za dané situace se tedy jiný orgán, nikoliv však hlava státu, stává poté rozhodujícím ústavně-mocenským reprezentantem země. Ve srovnání s jinými zeměmi může však symbolické a ústavně-mocenské vyjádření ústavnosti splývat naopak v jedno – jako typický příklad je možné uvést model, kdy je hlava státu symbolem jednoty země a taktéž jde o ústavně a mocensky silnou instituci, jako např. v případě USA. V politické a ústavní praxi dnešních moderních demokracií existuje však pestrá a také variabilní škála ústavních schémat, která zde oscilují na kontinuu, a to mezi hlavou státu v podobě suveréna exekutivy (prezidentský systém) na jednom pólu, a hlavou státu, které naopak přísluší výhradně tzv. ceremoniální role, a to bez jakýchkoliv arbitrárních funkcí.⁸ Pravomoci prezidenta jsou určeny Ústavou ČR. Prezident je hlavou státu, je volen v přímých volbách a není z výkonu své funkce odpovědný. Svého úřadu se ujímá složením slibu, přičemž volební období prezidenta trvá v České republice pět let, začíná dnem složení slibu prezidenta. Volba prezidenta republiky je realizována v posledních šedesáti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky, nejpozději však třicet dnů před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta země.⁹ Prezident České republiky disponuje v oblasti výkonné moci dnes těmito pravomocemi - „*jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi, svolává zasedání Poslanecké sněmovny, rozpouští Poslaneckou sněmovnu, pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejich funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády, jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy, jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu, odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení, podepisuje zákony, disponuje právem vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, jmenuje členy Bankovní rady ČNB a také jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu*“.¹⁰ Prezident republiky dále zastupuje také zemi navenek, je vrchním velitelem ozbrojených sil, sjednává a posléze i ratifikuje mezinárodní smlouvy (sjednávání mezinárodních smluv může

⁸ KUNŠTÁT, D. Způsob volby, pravomoci a postavení prezidenta republiky. *Cvwm.soc.cas.cz: Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 2014 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://cvwm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3923/f11/100025s_Kunstat-prezident.pdf

⁹ Pravomoci prezidenta. *Hrad.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁰ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

přenést na vládu), přijímá vedoucí zastupitelských misí, jmenuje a povyšuje generály, pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí, jmenuje soudce, vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a také volby do Senátu, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, má právo udělit amnestii v zemi a také propůjčuje či uděluje státní vyznamenání.¹¹

3.1.3 Diskuze přímé volby prezidenta v ČR

V České republice má přímá volba a její zavedení v zemi za sebou již více jak desetiletou historii zamítaných návrhů, přičemž během této doby se Parlamentu ČR podařilo předložit více jak desítku návrhů zákona, a některé z těchto zákonů dokonce obsahovaly i řadu změn, které se netýkaly pouze institutu prezidenta republiky. Nejvíce debat se vždy objevilo na konci volebních období tehdejších prezidentů republiky, a to nejenom u Václava Havla, ale i u Václava Klause. Poprvé se myšlenka přímé volby hlavy státu objevila v roce 1989 a přišli s ní tehdy komunisté, protože chtěli prosadit do čela země tehdejšího kandidáta na prezidenta, a to Ladislava Adamce. Václav Havel nebyl ještě v této době veřejnosti až tak známý. Mnohem větší pozornost, která se týkala přímé volby prezidenta, na sebe strhla debata na začátku nového milénia, a to před koncem druhého volebního období prezidenta Václava Havla.¹² V důsledku zavedení přímé volby prezidenta došlo ke změně celkového charakteru prezidentské funkce, přičemž přímá volba dokázala odstranit do té doby tradiční vazbu politické elity – prezident. Vůdčí postavení prezidenta republiky, který tedy do té doby získával do jisté míry svoji legitimitu prostřednictvím sboru volitelů, se poté stalo potvrzeným vůlí jednotlivých voličů. Před zavedením přímé volby prezidenta se politické strany obávaly toho, že ztratí vliv na výběr kandidáta, což se ale ve skutečnosti nestalo.¹³ Mezi argumenty, které podporovaly přímou volbu prezidenta, je možné zařadit následující skutečnosti: občané země si přímou volbu prezidenta přáli, přímá volba prezidenta mnohem více posílí zájem občanů o veřejné dění v zemi, jde o demokratičtější volbu prezidenta, která dokáže posílit i přímou demokracii a přímá volba zároveň také potlačuje vliv jednotlivých politických stran v zemi na volbu hlavy státu. Je nutné

¹¹ Tamtéž.

¹² KUBÁT, M. *Současná česká politika: Co s neefektivním režimem?*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013, ISBN 978-80-87474-86-0, s. 97–99.

¹³ NĚMEC, J. Vliv zavedení přímé volby prezidenta. *Psp.cz: Parlament ČR* [online]. 2009 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=58574>

upozornit na to, že zvolený kandidát je sice podporován politickou stranou, ale současně musí však respektovat i zájmy občanů. Díky přímé volbě prezidenta se nestane nikdy prezidentem nevýrazný kandidát politické strany, avšak charismatická osobnost. Prezident sehrává ve společnosti integrující roli, a proto je lepší, když zde tedy reprezentuje většinu občanů, nikoliv pouze většinu v Parlamentu. Jako argumenty proti zavedení přímé volby prezidenta zaznívaly především tyto názory: vychýlení z rovnováhy, a to mezi mocemi, a také vnášení nestability do země, přímá volba nemá tradici v zemi, přináší další finanční výdaje a neřeší skutečné problémy České republiky. Dle některých názorů přímá volba posiluje tendence, kdy se český ústavní systém chová jako parlamentní či poloprezidentský, a to v závislosti nikoliv na politické situaci v zemi, ale na osobnosti jednotlivých ústavních činitelů. Zdrženlivá osobnost ve funkci prezidenta tudíž znamená fungování systému jako systému parlamentního, aktivní osobnost jej však posune směrem k systému poloprezidentskému.¹⁴

3.2 Zákonné požadavky spojené s přímou volbou prezidenta

Přímá volba prezidenta vychází primárně nejenom z Ústavy ČR, ale i ze zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (*dále jen „zákon o volbě prezidenta republiky“*) a zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (*dále jen „soudní řád správní“*).

3.2.1 Ústava České republiky

Podle Ústavy České republiky je prezident volen v přímých volbách.¹⁵ Volba probíhá tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.¹⁶ Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu platných hlasů oprávněných voličů. Není-li takový kandidát, koná se za čtrnáct dnů po začátku prvního kola volby druhé kolo volby, do kterého postupují dva nejúspěšnější kandidáti z prvního kola volby. Při rovnosti hlasů postupují do druhého kola volby všichni kandidáti, kteří v prvním kole volby

¹⁴ Přímá volba prezidenta – pro a proti. *Parlamentnilisty.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/profilu/RNDR-Miroslav-Skaloud-87/clanek/Prima-volba-prezidenta-pro-a-proti-7-2-2012-11836>

¹⁵ Článek 54 odst. 2 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

¹⁶ Článek 56 odst. 1 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

získali nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů, a nejsou-li takoví kandidáti alespoň dva, postupují i kandidáti, kteří obdrželi druhý nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů.¹⁷ Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel ve druhém kole volby nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů. Je-li takových kandidátů více, prezident republiky není zvolen a do deseti dnů se vyhlásí nová volba prezidenta republiky.¹⁸ Volba prezidenta republiky se koná v posledních šedesáti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky, nejpozději však třicet dnů před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba prezidenta republiky do devadesáti dnů.¹⁹ Volbu prezidenta republiky vyhlašuje předseda Senátu nejpozději devadesát dnů před jejím konáním. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, vyhlásí předseda Senátu volbu prezidenta republiky nejpozději do deseti dnů poté a zároveň nejpozději osmdesát dnů před jejím konáním. Volbu prezidenta České republiky upravuje zákon č. 275/2012 Sb. V tomto zákoně jsou upraveny podmínky výkonu volebního práva při volbě prezidenta republiky, podrobnosti navrhování kandidátů na funkce prezidenta republiky, vyhlásování a provádění volby prezidenta a vyhlásování jejího výsledku. V zákoně č.150/2002 Sb. – Soudní správní řád jsou stanoveny podmínky, za kterých je možný soudní přezkum výsledků voleb a jsou zde rovněž stanoveny případné sankce, které mohou být uplatněny v případě porušení některé z podmínek financování volební kampaně. Z celého obsahu se však v této práci podrobně zmíním pouze o těch částech, které upravují volbu prezidenta z hlediska financování. V následující kapitole uvádím znění nejdůležitějších paragrafů zmiňovaného zákona.²⁰

3.2.2 Zákon o volbě prezidenta

V následujícím textu je věnována pozornost nejenom volebním výborům, ale i volební kampani, financování volební kampaně, výdajům na volební kampaň, a to dle aktuální legislativy.

¹⁷ Článek 56 odst. 2 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

¹⁸ Článek 56 odst. 3 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

¹⁹ Článek 56 odst. 7 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

²⁰ Článek 56 odst. 8 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

Z volebního zákona jsou níže uvedeny pouze ty paragrafy, které se vztahují k problematice financování, a to pouze ve formě výtahu z jednotlivých odstavců daných paragrafů.

Volební výbor

Členové volebního výboru odpovídají za financování volební kampaně a společně a nerozdílně odpovídají za závazky volebního výboru. Rozhodnutí volebního výboru jsou přijímána jednomyslně a navenek jej zastupuje jeho písemně pověřený člen.²¹

Volební účet

Každý kandidát je povinen si nejpozději ke dni podání kandidátní listiny zřídit bankovní účet učený pro financování volební kampaně a veškeré finanční operace spojené s volební kampaní provádět prostřednictvím tohoto účtu. Potvrzení o zřízení tohoto účtu musí být přiloženo ke kandidátní listině.²²

Volební kampaň

Volební kampaní se rozumí jakákoli propagace kandidáta na funkci prezidenta republiky a volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci došlo nejdříve v den vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky. Propagace nebo volební agitace šířené prostřednictvím komunikačních médií musí obsahovat informaci o jejich zadavateli a zpracovateli; to platí obdobně i pro sdělení v neprospěch kteréhokoli kandidáta na funkci prezidenta republiky. V době začínající 16 dnů a končící 48 hodin před

²¹ § 23 odst. 2. Zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

²² § 24 odst. 1 a 3 Zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

zahájením volby prezidenta mají kandidáti na funkci prezidenta republiky, jejichž kandidátní listina byla zaregistrována, vyhrazeno v České televizi 5 hodin a v Českém rozhlasu 5 hodin bezplatně poskytnutého vysílacího času. V době začínající 4 dny a končící 48 hodin před zahájením hlasování druhého kola volby prezidenta mají kandidáti na funkci prezidenta republiky, kteří postoupili do druhého kola volby prezidenta, vyhrazeno v České televizi 1 hodinu a v Českém rozhlasu 1 hodinu bezplatně poskytnutého vysílacího času. Vyhrazený vysílací čas se rozdělí kandidátům rovným dílem. Termíny vysílacích časů určí Česká televize a Český rozhlas losem. Odpovědnost za obsah těchto pořadů mají kandidáti. Jestliže kandidátovi po zahájení volební kampaně zanikne kandidatura podle § 27, ztrácí nárok na vysílací čas.²³

Financování volební kampaně

Financování volební kampaně zahrnuje veškeré příjmy a výdaje na volební kampaň. O financování volební kampaně se vede účetnictví v plném rozsahu podle zákona upravujícího účetnictví. Členové volebního výboru písemně pověří vedením účetnictví jednoho ze členů. Za účetní jednotku se považuje volební výbor. Údaje o finančních prostředcích na volebním účtu se evidují s uvedením přehledu o původu těchto prostředků, včetně uvedení jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu fyzické osoby, která tyto prostředky poskytla, nebo, jde-li o právnickou osobu, s uvedením její obchodní firmy nebo názvu, sídla a identifikačního čísla osoby, bylo-li přiděleno. Údaje o jiných plněních ocenitelných v penězích se evidují s uvedením přehledu o původu těchto plnění, včetně uvedení jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu fyzické osoby, která tato plnění poskytla, nebo, jde-li o právnickou osobu, s uvedením její obchodní firmy nebo názvu, sídla a identifikačního čísla osoby, bylo-li přiděleno.²⁴

Výdaje na volební kampaň

Výdaji na volební kampaň se rozumí součet všech finančních prostředků nebo jiných plnění ocenitelných v penězích, které kandidát na funkci prezidenta republiky vynaloží na úhradu nákladů volební kampaně, a to včetně nákladů vynaložených přede dnem podání

²³ § 35 odst. 1,3 a 5 Zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

²⁴ § 36 odst. 1 až 4 Zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

kandidátní listiny. Výdaje na volební kampaň nesmí přesáhnout částku 40 mil. Kč včetně daně z přidané hodnoty, účastnil-li se kandidát pouze prvního kola volby, nebo částku 50 mil. Kč včetně daně z přidané hodnoty, účastnil-li se kandidát prvního i druhého kola volby. Do této částky se započítávají částky, které kandidát na funkci prezidenta republiky uhradil nebo má uhradit, včetně částek, které uhradily nebo se zavázaly za kandidáta uhradit třetí osoby. Bylo-li plnění, které je součástí volební kampaně, poskytnuto bezplatně nebo za cenu nižší než obvyklou, započítá se do této částky jeho obvyklá cena.²⁵

Zveřejnění údajů o financování volební kampaně

Volební výbor do 60 dnů ode dne vyhlášení celkového výsledku volby zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup na internetových stránkách kandidáta a současně zašle Mandátovému a imunitnímu výboru Senátu veškeré účetnictví týkající se volební kampaně, a to v listinné nebo elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem všemi členy volebního výboru nebo prostřednictvím datové schránky. Volební výbor do 15 dnů ode dne, kdy byly finanční prostředky na volebním účtu nevyužité na volební kampaň převedeny na veřejně prospěšný účel podle § 24 odst. 7, zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup na internetových stránkách kandidáta a současně zašle Mandátovému a imunitnímu výboru Senátu informaci o tom, komu, v jakém rozsahu a na jaký veřejně prospěšný účel byly tyto finanční prostředky převedeny, a to v listinné nebo elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem všemi členy volebního výboru nebo prostřednictvím datové schránky.²⁶

Výdaje volebních orgánů

Výdaje správních úřadů a volebních orgánů spojené s volbou prezidenta se hradí ze státního rozpočtu.²⁷

²⁵ § 37 odst. 1 a 2 Zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

²⁶ § 38 odst. 1 a 2 Zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

²⁷ § 70 Zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

3.2.3 Soudní řád správní

Dalším důležitým právním předpisem, který se rovněž zabývá problematikou financování volebních kampaní, je soudní řád správní. Níže jsou uvedeny paragrafy, které se k této otázce vztahují.

Neplatnost voleb a hlasování

Za podmínek stanovených zvláštními zákony²⁸ se může občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta. V řízení o návrhu na neplatnost voleb nebo na neplatnost hlasování jsou účastníky navrhovatel, příslušný volební orgán, politická strana, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, na jejichž kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, nebo nezávislý kandidát. V řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta jsou účastníky navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena. Soud rozhodne usnesením, a to do dvaceti dnů poté, kdy návrh došel soudu. Jednání není třeba nařizovat. Pokud soud rozhodne o neplatnosti volby kandidáta, může současně vyhlásit za zvoleného toho, kdo byl řádně zvolen. Za podmínek stanovených zvláštním zákonem²⁹ se může občan, nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů, kteří navrhli kandidáta na funkci prezidenta republiky, anebo občan, který navrhl kandidáta na funkci prezidenta republiky, domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti volby. V řízení o neplatnosti volby jsou účastníky navrhovatel, příslušný volební orgán, nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů, na jimiž podané kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, nebo občan, na jehož kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, a ten, jehož volba byla napadena. Soud rozhodne usnesením, a to do patnácti dnů poté, kdy návrh došel soudu. Jednání není třeba nařizovat. Rozhodne-li soud o neplatnosti části volby prezidenta republiky,

²⁸ Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 491/2001 Sb.

²⁹ Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

určí v usnesení, od kterého úkonu se volba prezidenta republiky bude opakovat. Pokud soud shledá chybu ve výpočtu volebního orgánu při zjišťování výsledku hlasování, uloží povinnost příslušným volebním orgánům upravit zápis o výsledku volby prezidenta republiky a ten vyhlásit.³⁰

Řízení ve věci porušení pravidel financování volební kampaně

Za podmínek stanovených zákonem upravujícím volbu prezidenta republiky se může kandidát na funkci prezidenta republiky domáhat, aby soud rozhodl o tom, že v souvislosti s volbou prezidenta republiky došlo k porušení pravidel financování volební kampaně přijetím finančních prostředků nebo jiného plnění ocenitelného v penězích, u kterého není znám či uveden skutečný původ, překročením limitu výdajů na volební kampaň, nebo porušením povinnosti vést o financování volební kampaně účetnictví nebo je podle zvláštního zákona zveřejnit a jakým způsobem a v jakém rozsahu byla tato povinnost porušena. Účastníky řízení jsou navrhovatel, příslušný volební výbor a jeho členové a kandidát na funkci prezidenta republiky, jehož volební kampaně se návrh týká. Rozhodne-li soud rozsudkem o tom, že došlo k porušení pravidel financování volební kampaně a jakým způsobem a v jakém rozsahu, rozhodne současně, že volební výbor je ve lhůtě stanovené soudem, která nesmí být kratší než 60 dnů, povinen odvést do státního rozpočtu částku odpovídající jeden a půl násobku částky, která odpovídá hodnotě přijatých finančních prostředků nebo jiných plnění ocenitelných v penězích, u kterých není znám či uveden skutečný původ, o kterou byl překročen limit výdajů na volební kampaň, nebo již se týkalo porušení povinnosti vést o financování volební kampaně účetnictví nebo je podle zvláštního zákona zveřejnit.³¹

3.3 Vybrané státy EU s přímou volbou prezidenta

V následujících odstavcích je uveden základní přehled úprav financování přímé volby prezidenta ve vybraných zemích Evropské unie, ve kterých je uplatňován parlamentní model. Uvedený přehled jednotlivých států je zpracován v členění, které je dáno různými aspekty financování voleb a to:

³⁰ § 90 odst. 1 až 5 soudní řád správní, zákona č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2002.

³¹ § 90 a odst.1 až 3 soudní řád správní, zákona č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2002.

- a) Úhrada nákladů na přípravu, organizaci a konání voleb
- b) Spoluúčast kandidátů na úhradě volebních nákladů
- c) Možnost získání podpory z veřejných zdrojů pro jednotlivé kandidáty
- d) Limit nákladů na výdaje kandidátů na jejich volební kampaň

Bulharsko

- a) Náklady na přípravu a uspořádání voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu podle odhadu přijatého vládou po konzultaci s Ústřední volební komisí.
- b) Strany, které se chtějí účastnit voleb, skládají bezúročný depozit ve výši 10.000 BGN. Tento depozit se vrací po vyhlášení konečných výsledků voleb těm stranám, jejichž kandidát na prezidenta získal alespoň 2 % platných hlasů. Nevrácená depozita jsou použita v rámci sociálních programů.
- c) Volební zákoník podporu kandidátům ze státního rozpočtu neupravuje.
- d) Volební zákoník stanovuje limit nákladů na volební kampaň ve výši 2.000.000 BGN.³²

Finsko

- a) Náklady na přípravu a uspořádání voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Odpovědnost za jejich řádné vynaložení má podle zákona o volbách ministerstvo spravedlnosti.
- b) Spoluúčast kandidátů na volebních nákladech není stanovena.
- c) Podpora kandidátů ze státního rozpočtu je zákonem zakázána.
- d) Celkový maximální objem výdajů na kampaň není omezen.³³

Francie

- a) Náklady na přípravu a organizaci voleb jsou plně financovány ze státního rozpočtu, a sice z kapitoly Ministerstva vnitra.

³² Parlamentní institut poslanecké sněmovny parlamentu České republiky – studie č. 1218 z května 2011. *Parlamentní institut: Poslanecká sněmovna ČR*, s.4.

³³ Tamtéž, s. 5.

- b) Spoluúčast kandidátů na volených nákladech není stanovena.
- c) Kandidáti, kteří získají méně, než 5 % hlasů mají nárok na refundaci 5 % svých výdajů na kampaň. Ti, kteří obdrží více než 5 % platných hlasů, získají ze státního rozpočtu 50 % svých nákladů vynaložených na svou kampaň.
- d) Výdaje na volební kampaň každého z kandidátů jsou limitovány, přičemž pro každou volbu je tento limit nově stanovován.³⁴

Chorvatsko

- a) Náklady na přípravu a organizaci voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu, přičemž odpovědnost za jejich řádné vynaložení má Ústřední volební komise.
- b) Spoluúčast kandidátů na volených nákladech není stanovena.
- c) Kandidáti, kteří získají alespoň 10 % platných hlasů mají nárok na příspěvek na úhradu svých volebních nákladů ze státního rozpočtu. Konkrétní výši příspěvku stanovuje vláda.
- d) Pro prezidentské volby je stanoven limit ve výši 8.000.000 HRK na kandidáta.³⁵

Irsko

- a) Úhrada nákladů je hrazena ze státního rozpočtu a je v kompetenci Ministerstva financí.
- b) Spoluúčast kandidátů na volebních nákladech není stanovena.
- c) Jedinou povolenou finanční podporou kandidátům ze státního rozpočtu je úhrada poštovního za dopis kandidáta voliči. (každému voliči jeden dopis)
- d) Maximální suma vynaložených prostředků na kampaň je limitována a tento limit stanovuje příslušný ministr vyhláškou.³⁶

³⁴ Parlamentní institut poslanecké sněmovny parlamentu České republiky – studie č. 1218 z května 2011. *Parlamentní institut: Poslanecká sněmovna ČR*, s. 5.

³⁵ Tamtéž, s. 6.

³⁶ Tamtéž, s. 7.

Litva

- a) Náklady na prezidentské volby jsou hrazeny jednak ze státního rozpočtu a jednak z rozpočtu obcí.
- b) Kandidáti nejsou nijak povinni spolufinancovat volební náklady.
- c) Jedinou podporou ze státního rozpočtu je financování diskuze mezi kandidáty ve veřejnoprávních médiích.
- d) Výše limitu nákladů na kampaň jednotlivých kandidátů je závislá na počtu voličů zapsaných ve voličských seznamech.³⁷

Polsko

- a) Náklady spojené s přípravou, organizací a konáním prezidentských voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu, přičemž za distribuci těchto prostředků zodpovídá vedoucí Národního volebního úřadu.
- b) Spoluúčast kandidátů na volebních nákladech zákon nestanovuje.
- c) Kandidáti mají nárok na vysílací čas ve veřejnoprávních médiích a nepřímou podporu mohou získat prostřednictvím svých politických stran.
- d) Zákon o volbě prezidenta stanovuje strop pro náklady na kampaň na 12.000.000 zlotých s valorizací této částky v případě inflace.³⁸

Portugalsko

- a) Náklady na organizaci voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu prostřednictvím kapitol Národní volební komise a Ministerstva vnitra,
- b) Spoluúčast kandidátů na volebních nákladech není stanovena.
- c) Podporu ze státního rozpočtu na svou volební kampaň získají ti kandidáti, kteří obdrží alespoň 5 % platných hlasů. Příspěvek nicméně nesmí přesáhnout celkové náklady

³⁷ Parlamentní institut poslanecké sněmovny parlamentu České republiky – studie č. 1218 z května 2011. *Parlamentní institut: Poslanecká sněmovna ČR*, s. 8.

³⁸ Tamtéž, s. 9.

daného kandidáta. Další podporou je poskytnutí vysílacího času ve veřejnoprávní televizi a rozhlasu.

- d) Limit pro výdaje na volební kampaň je stanoven a výše je vypočítávána podle dávek sociální pomoci.³⁹

Rakousko

- a) Náklady spojené s organizací voleb jsou hrazeny z rozpočtu obcí a následně je část nákladů refundována ze spolkového rozpočtu.
- b) Kandidát je povinen uhradit 3.600 EUR jako příspěvek na úhradu volebních nákladů.
- c) Kandidáti jsou bez jakéhokoliv nároku na finanční podporu z veřejných rozpočtů.
- d) Zákon nestanovuje limit na výdaje na kampaň.⁴⁰

Rumunsko

- a) Příprava a organizace voleb je plně hrazena ze státního rozpočtu.,
- b) Povinnost spoluúčasti kandidátů na úhradu nákladů spojených s volbami není stanovena.
- c) Kandidáti mají zdarma nárok na vysílací čas ve veřejnoprávních médiích. Rovněž mohou získat podporu prostřednictvím politických stran.
- d) Zákon stanovuje limit na volební náklady, a to ve výši 25.000 násobku celostátní minimální mzdy.⁴¹

Slovensko

- a) Náklady na financování voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu, z kapitoly ministerstva vnitra.
- b) Spoluúčast kandidátů na úhradu nákladů spojených s volbami není stanovena.

³⁹ Tamtéž, s. 9.

⁴⁰ Parlamentní institut poslanecké sněmovny parlamentu České republiky – studie č. 1218 z května 2011. *Parlamentní institut: Poslanecká sněmovna ČR*, s. 10.

⁴¹ Tamtéž, s. 11.

- c) Podpora kandidátům ze státního rozpočtu sice stanovena není, je však možná podpora od politických stran.
- d) Celkové náklady na kampaň jsou limitovány částkou, která je v současnosti stanovena ve výši 132.775 EUR.⁴²

Slovinsko

- a) Veškeré náklady na průběh voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu.
- b) Kandidáti nemají zákonem stanovenou povinnost přispívat na úhradu nákladů spojených s organizací voleb.
- c) Kandidáti, kteří získají alespoň 10 % hlasů, mají nárok na uhrazení části nákladů ve výši 0,12 EUR za každý získaný hlas. Celkový příspěvek nesmí přesáhnout jejich náklady na kampaň.
- d) Limit na kampaň je stanoven ve výši 0,25 EUR na registrovaného voliče. V případě druhého kola je navýšen o 0,15 EUR.⁴³

Česká republika

- a) Veškeré náklady na přípravu, průběh a organizaci prezidentských voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu.
- b) Účastníci nemají žádnou zákonnou povinnost spolupodílet se na financování volebních nákladů.
- c) Podpora pro kandidáty není zákonem stanovena, kandidáti však mají nárok na vysílací čas ve veřejnoprávních médiích.
- d) Limit nákladů na volební kampaň je stanoven na 40.000.000 Kč pro první kolo, v případě účasti ve druhém kole je limit na výše o 10.000.000 Kč.⁴⁴

⁴² Tamtéž, s. 11.

⁴³ Tamtéž, s. 12.

⁴⁴ § 37 odst. 2 o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů, zákona č. 275/2012 Sb., Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

3.3.1 Srovnání přímé volby prezidenta ve vybraných zemí EU s ČR

Z výše uvedených jednotlivých kritérií je zřejmé, že náklady spojené s organizací voleb jsou ve všech uvedených státech hrazeny stejně jako v České republice ze státního rozpočtu. Jedinou výjimkou je Rakousko, kde se na hrazení nákladů spolupodílí obce. Spoluúčast kandidátů na volebních nákladech je stanovena pouze v Bulharsku a Rakousku. V Bulharsku je požadováno složení depozitu ve výši 10 000 BGN s tím, že tento depozit je v případě nedosažení 2 % platných hlasů poukázán na Fond dětské lékařské péče. V opačném případě je v plné výši vrácen. V Rakousku je povinen každý kandidát složit 3 600 eur jako příspěvek na úhradu volebních výdajů. V ostatních uvedených zemích, stejně jako v České republice není finanční spoluúčast požadována. Formu podpory kandidátů ze státního rozpočtu lze ve výše uvedených zemích rozdělit do 4 skupin. Ve Francii, Chorvatsku, Portugalsku a Slovinsku kandidáti podporu od státu dostávají, v Bulharsku a Irsku je podpora stanovována pro jednotlivé volby individuálně (nemusí však být poskytnuta žádná). Ve Finsku, Rakousku a Slovensku podpora ze státního rozpočtu není žádná. Ve zbývajících zemích, tj. v Litvě, Polsku a Rumunsku je stejně jako v České republice podpora poskytnuta pouze ve formě nároku na vysílací čas ve veřejnoprávních médiích. Ve všech výše uvedených zemích včetně České republiky s výjimkou Rakouska a Finska jsou stanoveny limity výdajů na volební kampaň.

3.4 Kontrola dodržování pravidel financování volební kampaně

Senát Parlamentu České republiky – Mandátový a imunitní výbor dne 9.4.2013 vydal usnesení, ve kterém stanovil následující kritéria pro přezkum dodržování pravidel financování prezidentské volební kampaně.

- kontrola, zda jednotlivé volební výbory plnily všechny povinnosti týkající se nakládání s finančními prostředky na jejich volebním účtu, včetně dodržení lhůt, které v souvislosti s financováním volební kampaně pro ně vyplývají ze zákona o volbě prezidenta,
- kontrola, zda údaje o finančních prostředcích převedených na volební účty jednotlivých kandidátů obsahují přehled o původu těchto prostředků, včetně uvedení jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu fyzické osoby, která

tyto prostředky poskytla, nebo jde-li o právnickou osobu, s uvedením její obchodní firmy nebo názvu, sídla a identifikačního čísla osoby, bylo-li přiděleno,

- kontrola, zda údaje o jiných plněních ocenitelných v penězích jsou evidovány s uvedením přehledu o původu těchto plnění, včetně uvedení jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu fyzické osoby, která tato plnění poskytla, nebo, jde-li o právnickou osobu, s uvedením její obchodní firmy nebo názvu, sídla a identifikačního čísla osoby, bylo-li přiděleno; bylo-li plnění poskytnuto bezplatně nebo se slevou, zda byla započítána jeho obvyklá cena,
- kontrola, zda je vedeno účetnictví kandidátů v plném rozsahu podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a toto účetnictví odpovídá příjmům a výdajům volebního účtu,
- kontrola, zda veškeré výdaje volební kampaně byly hrazeny z prostředků volebního účtu,
- kontrola, zda veškeré prostředky volebního účtu sloužily k úhradě výdajů volební kampaně,
- kontrola, zda volební výbory jednotlivých kandidátů zveřejnily způsobem umožňujícím dálkový přístup na internetových stránkách jednotlivých kandidátů veškeré účetnictví v té podobě, v jaké ho současně zaslaly Mandátovému a imunitnímu výboru Senátu.⁴⁵

⁴⁵7. USNESENÍ z 3. schůze konané dne 9. dubna 2013 ke specifikaci zadání veřejné zakázky na zpracování auditu veškerého účetnictví kandidátů na funkci prezidenta republiky. *Senat.cz: Senát ČR* [online]. 2013 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=70013&id_var=58806

4 Vlastní práce

V teoretické části práce je ověřeno, zda existuje závislost mezi vynaloženými finančními prostředky kandidátů na funkci prezidenta republiky na volební kampaň a mezi celkovým počtem hlasů, který jednotliví kandidáti v této volbě získali a jestli kandidáti na funkci prezidenta republiky postupovali v průběhu předvolebního, volebního a povolebního období v souladu s platnými právními předpisy.

Pro lepší všeobecný přehled týkající se řešené problematiky je v teoretické části jedna kapitola, ve které je provedeno porovnání předpisů pro financování prezidentské volební kampaně ve vybraných státech EU.

Na základě všech podkladů shromážděných v první, tedy teoretické části práce byla provedena podrobná analýza, a to jak nákladů vynaložených jednotlivými prezidentskými kandidáty, tak dodržování právního rámce volebního procesu.

Získaná data byla vložena do přehledných tabulek a grafů, aby tak bylo možné provést jednoduché porovnání mezi jednotlivými kandidáty. A to samostatně pro první i druhé kolo prezidentských voleb. V tabulkách kandidátů pro druhé kolo prezidentských voleb jsou příjmy a výdaje členěny na jednotlivé položky a je tak možné detailně porovnávat rozdílnost těchto dílčích nákladů.

V závěru práce jsou specifikovány některé zjištěné nedostatky celého volebního procesu, a to zejména k dodržování předpisů o financování volební kampaně a zároveň jsou zde vyznačeny některé návrhy na úpravu těchto předpisů.

Návrhy na zavedení přímé volby prezidenta se v Česku objevovaly přibližně již od roku 2001, přičemž po problémech, které zde panovaly v roce 2003 v souvislosti se zvolením hlavy státu, kdy došlo ke zvolení Václava Klause dokonce až ve třetím kole třetí volby, a taktéž v roce 2008, kdy byla situace dosti podobná, se i při této volbě prezidenta opět otevřela diskuze, která směřovala k přímé volbě hlavy státu. Velmi často se ozývají názory, že Česká republika je republika s tzv. parlamentní formou vlády, a proto by tudíž měl být prezident volen

parlamentem.⁴⁶ Volba současného českého prezidenta, která je volbou přímou, v České republice probíhá prostřednictvím tajného hlasování, a to dle rovného, všeobecného a přímého volebního práva, a koná se během posledních šedesáti dnů volebního období úřadujícího prezidenta země, avšak nejpozději vždy třicet dnů před koncem jeho funkčního období. Pokud dojde k tomu, že se úřad hlavy státu ale uvolní předčasně, volba prezidenta se koná do devadesáti dnů. Je nutné poznamenat, že volbu hlavy státu vyhláší v České republice předseda Senátu, a to nejdéle devadesát dnů před samotným konáním volby prezidenta. Co se týče kandidátní listiny, tak tu může podat každý občan Česka, který dosáhl věku 18 let, avšak jeho návrh musí být podpořen peticí, která je podepsána min. 50 000 občany České republiky, kteří jsou zde oprávněni volit.⁴⁷ V rámci následujícího textu je pozornost věnována primárně analýze financování volební kampaně prezidenta republiky v roce 2013. „*Volební kampani se rozumí jakákoliv propagace kandidáta na funkci prezidenta republiky a volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci došlo nejdříve v den vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky. Volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech zveřejňovány nepravdivé údaje. Propagace nebo volební agitace šířené prostřednictvím komunikačních médií musí obsahovat informaci o jejich zadavateli a zpracovateli; to platí obdobně i pro sdělení v neprospěch kteréhokoli kandidáta na funkci prezidenta republiky.*“⁴⁸

4.1 Přímá volba prezidenta ČR v roce 2013

K první přímé volbě prezidenta došlo v roce 2013 a v prezidentských volbách zvítězil Miloš Zeman. O kandidaturu na prezidenta České republiky byl tehdy velký zájem, a to nejenom ze strany médií, ale především i ze strany občanů a samotných kandidátů, kteří se o prezidentský

⁴⁶ KOUDELKA, Z. *Prezident republiky*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-95-0, s. 55.

⁴⁷ Tamtéž, s. 58.

⁴⁸ Informace k volební kampani při volbě prezidenta České republiky. *Mvcr.cz: Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2016 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-volebni-kampani-pri-volbe-prezidenta-ceske-republiky.aspx>

post ucházeli. Mezi oficiální kandidáty do prvního kola prezidentské volby v roce 2013 patřili: Jan Fischer, Zuzana Roithová, Jana Bobošíková, Táňa Fischerová, Přemysl Sobotka, Vladimír Franz, Jiří Dienstbier, Karel Schwarzenberg a Miloš Zeman. Do druhého kola prezidentských voleb postoupili poté Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg. Co se týče termínu vyhlášení prezidentských voleb, i samotného data jejich konání, tak to je upraveno prostřednictvím zákona o přímé volbě prezidenta. Konkrétní datum prezidentských voleb je vyhlášováno v Česku, a to předsedou Senátu České republiky, vždy min. devadesát dnů před samotným začátkem konání voleb. Pokud není funkce předsedy Senátu ČR obsazena, v Česku vyhláší nové prezidentské volby předseda Poslanecké sněmovny ČR. V případě konání posledních prezidentských voleb předseda Senátu Milan Štěch oznámil dne 1. října 2012 termín konání volby prezidenta České republiky.⁴⁹ „Termín volby prezidenta byl stanoven na pátek a sobotu 11. a 12. ledna 2013. V případě, že postoupí do druhého volebního kola více kandidátů, což je velice pravděpodobné, bude se druhé kolo volby prezidenta konat 25. a 26. ledna. 2013 První i druhé kolo proběhne v pátek od 14:00 do 22:00 hodin a sobotu od 8:00 do 14:00 hodin. Ústavní zákon definuje konání prezidentských voleb v posledních 60 dnech volebního období.“⁵⁰

4.1.1 Průběh prezidentských voleb

Před začátkem roku 2013 prošly volby prezidenta v České republice zásadní změnou. Nově se od tohoto roku totiž využívá přímá volba občanů, nikoliv volba nepřímá. Ke schválení této ústavní novely došlo již v roce 2011, a to Poslaneckou sněmovnou ČR. Novela byla poté podepsána tehdejšími prezidentem republiky, Václavem Klausem. V této době zároveň také došlo ke schválení nového zákona, který problematiku nového způsobu volby prezidenta upravuje – zákon o volbě prezidenta republiky. V rámci nepřímé volby prezidenta se hlava státu volila prostřednictvím volitelů, a to z obou komor Parlamentu. K volbě prezidenta poté došlo na schůzi obou komor a volba prezidenta byla rozdělena celkem do tří kol. V rámci každého kola bylo nutností dosáhnout tzv. jiného volebního kvóra. V rámci prvního kola bylo nutné ke zvolení získat nadpoloviční většinu hlasů, a to všech poslanců. V rámci druhého kola, kam tedy postoupili pouze dva kandidáti, bylo nutností získat nadpoloviční většinu všech přítomných

⁴⁹ Volba prezidenta – termín konání prezidentských voleb. *Volba-prezidenta.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/termin_konani_prezidentskych_voleb/

⁵⁰ Tamtéž.

poslanců a taktéž i senátorů. Co se týče třetího kola, tak zde bylo zapotřebí získat většinu hlasů všech přítomných zákonodárců. Pokud se prezident nezvolil, celá procedura se musela posléze opakovat.⁵¹ Během posledních prezidentských voleb, kdy se volba prezidenta konala přímo, byl využit volební systém, které funguje také v rámci voleb do Senátu – jedná se o tzv. dvoukolový systém absolutní většiny. Během prvního kola voleb je nutností získat nadpoloviční většinu všech odevzdaných hlasů, přičemž do druhého kola posléze postupují pouze dva nejvíce úspěšní kandidáti. Vítězem se poté stává kandidát, který získal většinu hlasů. Pro volbu hlavy státu je nyní použito pouze jednoho volebního obvodu, přičemž i podmínky volitelnosti se poté shodují s volbami do Senátu v České republice.⁵² V roce 2013 byla volební účast ve výši 59,11 %. První kolo prezidentských voleb se konalo během 11. – 12. ledna 2013 a za vítěze tohoto kola je možné označit Miloše Zemana, který získal cca 1 200 000 hlasů. Jako druhý skončil Karel Schwarzenberg a třetí Jan Fischer.⁵³

V tabulce č. 1 jsou znázorněny výsledky 1. kola volby prezidenta, a to za celou Českou republiku.

Tabulka 1 - Výsledky 1. kola volby prezidenta ČR

číslo	Kandidát příjmení, jméno, tituly	Navrhující strana	Politická příslušnost	Výsledek v 1. kole	
				platné hlasy	%
1	Roithová Zuzana MUDr. MBA	občan	KDU-ČSL	255 045	4,95
2	Fischer Jan Ing. CSc.	občan	BEZPP	841 437	16,35
3	Bobošíková Jana Ing.	občan	SBB	123 171	2,39
4	Fischerová Taťána	občan	KH	166 211	3,23
5	Sobotka Přemysl MUDr.	poslanci	ODS	126 846	2,46
6	Zeman Miloš Ing.	občan	SPOZ	1 245 848	24,21
7	Franz Vladimír Prof. JUDr.	občan	BEZPP	351 916	6,84
8	Dinstbier Jiří	senátoři	ČSSD	829 297	16,12
9	Schwarzenberg Karel	poslanci	TOP 09	1 204 195	23,40

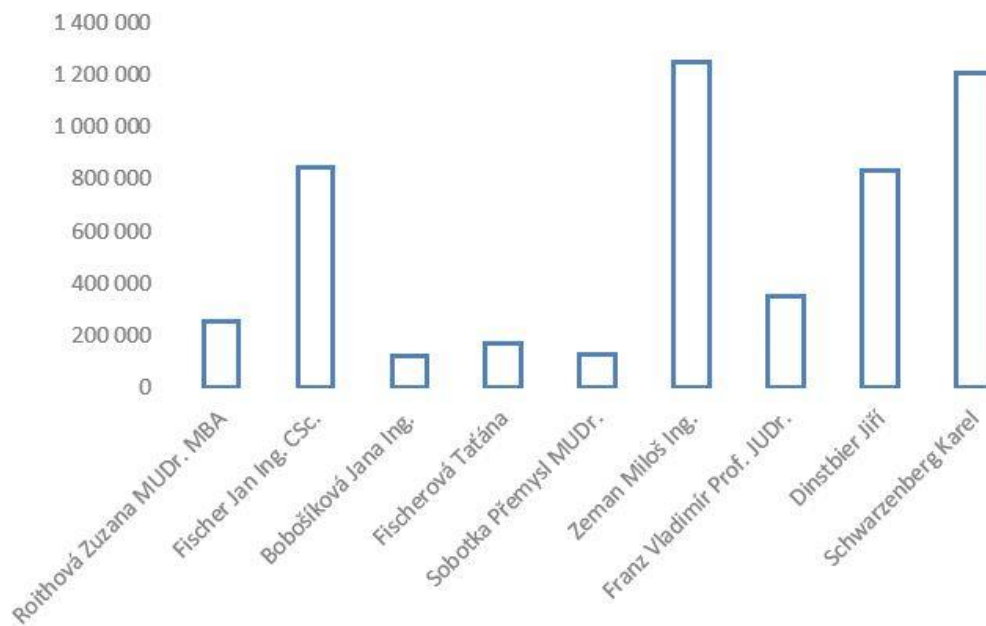
Zdroj: Zpracováno dle *Czso.cz: Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/130114_volby

⁵¹ KOUDELKA, Z. *Prezident republiky*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-95-0, s. 55–58.

⁵² CHYTILEK, R. a P. HUŠEK. *Většinové volební systémy*. Volební systémy. 2004. Brno: Masarykova univerzita, str. 77.

⁵³ Výsledky 1. kola volby prezidenta České republiky 2013. *Czso.cz: Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/130114_volby

Graf 1 - Počet hlasů získaných kandidáty v 1. kole

Zmíněné výsledky 1. kola prezidentských voleb přinesly určité překvapení, a to především z hlediska prohry Jana Fischera, který byl favorizovaným kandidátem na post prezidenta republiky. Jeho nepostoupení do 2. kola prezidentských voleb bylo pro řadu voličů i samotných politiků velkým zklamáním.

4.1.2 Výsledky první přímé volby prezidenta

Do 2. kola historicky zcela prvních přímých voleb prezidenta v České republice postoupili dva kandidáti, a to Miloš Zeman, bývalý premiér České republiky, a Karel Schwarzenberg, ministr zahraničí a místopředseda vlády. Tito dva kandidáti měli posléze 14 dnů na to, aby se důkladně připravili na 2. kolo prezidentských voleb, které se v Česku konalo ve dnech 25. – 26. ledna 2013. Je nutné podotknout, že na celkový výsledek prezidentské volby měla taktéž velký vliv podpora neúspěšných kandidátů z 1. kola prezidentských voleb. Podporu Karlu Schwarzenbergovi vyjádřila např. Zuzana Roithová a Přemysl Sobotka. Mnohem větší podporu však získal Miloš Zeman. Karlu Schwarzenbergovi bylo v období voleb 75 let a byl tudíž nejstarším uchazečem o post na prezidenta země. Do prezidentských voleb ho vyslaly podpisy poslanců jeho strany, kterou v této době vedla, a to byla TOP 09, a také podpisy Starostů. *„Politik s ikonickou a věčně zhasínající dýmkou, jehož nepravý twitterový účet patří*

ke zlatému fondu české internetové zábavy. Přesvědčený stoupenec evropské integrace. Takoví to v době, kdy se eurozóna potácí od krize k půjčce a zpět, nemají snadné, zvláště pokud se chtějí stát prezidentem v přímé volbě. Dědic staré české šlechtické rodiny (ve formálním užívání knížecího titulu mu brání zákon o zrušení šlechtictví, řádů a titulů z roku 1918) se narodil v prosinci 1937 v pražské Bubenči. V dětství zažil dva nucené útěky – v roce 1942 nacisté rodinu vyhnali z rodového sídla Orlíku a o šest let později emigrovala jeho rodina do Rakouska. Ještě dlouho se mu zdály rakouské sny v českých kulisách.“⁵⁴ Karel Schwarzenberg prezidentské poslání vnímal především v morální autoritě a taktéž zdůrazňoval, že během krize záleží vždy na pevném postoji prezidenta země. Hlava státu má v jeho pojetí inspirovat a zároveň také vést celospolečenskou diskuzi, které se týkají budoucího směřování státu.⁵⁵ Miloš Zeman je rodák z Kolína, kde se narodil v roce 1944. Miloš Zeman zažil v rámci své politické minulosti jak výsluní, tak i pád, po kterém velmi skromně žil na Vysočině. Do boje o úřad prezidenta České republiky jej vyslalo celkem 82 856 občanů země. Zeman své politické názory nemění a v rámci prezidentské kampaně se hlásil k tomu, že do značné míry posílí prvky přímé demokracie v zemi. Jeho vzorem byl švédský sociální model.⁵⁶ Prezidentem České republiky v rámci prvních přímých voleb na českém území se stal Miloš Zeman, a to díky 2 717 405 hlasů a celkovým podílem hlasů ve výši 54,8 %. Miloš Zeman byl v rámci 2. kola prezidentských voleb favorizovaným kandidátem. Zemanovo vítězství napříč celým územím České republiky bylo drtivé, protože dokázal zvítězit ve všech krajích – výjimku však tvořila Praha, která byla nakloněna mnohem více Karlu Schwarzenbergovi. Volební účast byla ve 2. kole prezidentských voleb ve výši 59,11 %.⁵⁷

V tabulce č. 2 je znázorněn výsledek prezidentských voleb v roce 2013.

⁵⁴ WIRNITZER, J. Schwarzenberg budí voliče. Uvěří, že neprospal šarm a nadhled? *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-karel-schwarzenberg-fk4-/domaci.aspx?c=A121126_111900_domaci_jw

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ WIRNITZER, J. Zeman není na peníze. Kdysi ho komunisté zařizli, teď ho platí: *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw

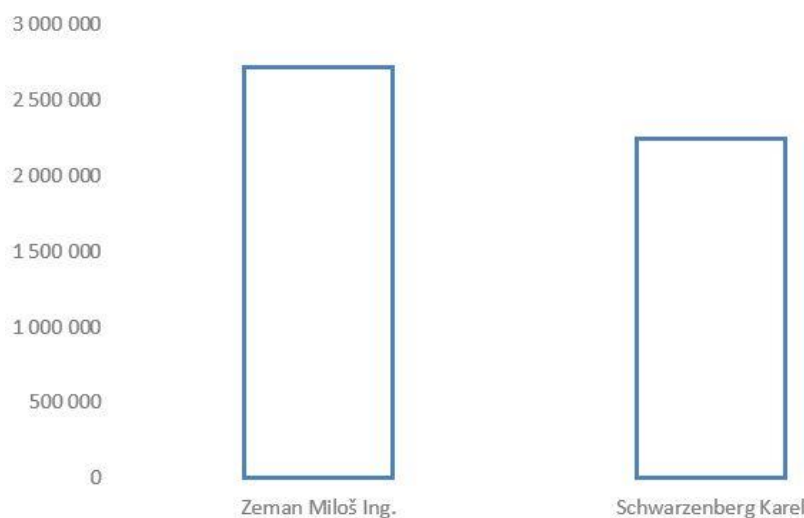
⁵⁷ Prezidentské volby 2013. *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx>

Tabulka 2 - Výsledek prezidentských voleb v roce 2013

Kandidát			Navrhující strana	Politická příslušnost	1. kolo		2. kolo	
číslo	příjmení, jméno, tituly	věk			hlasy	%	hlasy	%
6	Zeman Miloš Ing.	68	občan	SPOZ	1 245 848	24,21	2 717 405	54,80
9	Schwarzenberg Karel	75	poslanci	TOP 09	1 204 195	23,4	2 241 171	45,19

Zdroj: Zpracováno dle *Volby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/prez2013/pe11?xjazyk=CZ&xv=6&xt=1>

Graf 2 - Počet hlasů získaných kandidáty ve 2. kole

4.2 Financování volební kampaně prezidenta v ČR

S jistotou je možné tvrdit, že i v České republice přímá volba prezidenta posiluje prvky demokracie. Historicky prvním prezidentem republiky, který byl zvolen přímou cestou, se stal Miloš Zeman. Důvodů, které vedou jednotlivé státy k zavedení přímé volby prezidenta, existuje v praxi hned několik – jedním z významných důvodů je např. fakt, že přímá volba prezidenta je nedílnou součástí procesu demokratizace v zemi či je výsledkem aktuální krize, kdy parlament země není ve své podstatě ani schopen prezidenta zvolit. Co se týče důvodů zavedení přímé volby prezidenta v České republice, je nutné zmínit skutečnost, že zde šlo primárně o krizi nepřímé volby, protože čeští občané byli svědky nejenom korupce v rámci prezidentských voleb, ale i vyhrožování jednotlivým volitelům, což mělo na volbu prezidenta negativní vliv.

Prosazení přímé volby prezidenta v České republice bylo důsledkem řady příčin – dlouhodobá krize jednotlivých politických stran, dokonce i mnohdy morální selhání politiků v zemi, rostoucí znechucení občanů politiky a taktéž krize demokracie, potažmo krize důvěry v celý politický systém v zemi. Volební kampaň prezidenta je nesmírně důležitá a odborná literatura se touto oblastí zabývá dosti obsáhlým způsobem. Z všeobecného hlediska je možné volební kampaň specifikovat jako snahu aktérů příslušného politického boje, kteří se na volbách podílí, o získání co největší přízně voličů. Volební kampaň je také jeden ze způsobů politické kampaně, která úzce souvisí s procesem celé politické komunikace. U prezidentských voleb je možné na volební kampaň nahlížet také jako na tvorbu politické nabídky voličům, a to ve snaze získat si jejich přízeň a ve volbách zvítězit. Voliči se poté na základě volebních kampaní rozhodují o tom, kterého kandidáta podpoří. Financování prezidentské volební kampaně je důležitým tématem, kterému je nutné nyní věnovat pozornost.

4.2.1 Principy financování politických subjektů v zemi

Je nutné se nejdříve zamyslet nad tím, proč vůbec sledovat financování volebních kampaní. Monitoring financování vede k mnohem větší míře otevřenosti u všech politických volebních kampaní v České republice. Při monitoringu financování je nutné se řídit celou řadou mezinárodních doporučení a standardů, které se touto problematikou financování zabývají. „*V první řadě se jedná o Úmluvu OSN proti korupci, která ve čl. 7 bodě 3 doporučuje jednotlivým státům vytvořit kritéria, která se týkají kandidatury a voleb do veřejného úřadu. Druhou skupinou doporučení jsou Kodex dobré praxe pro politické strany Rady Evropy a Parlamentního shromáždění, který ve čl. 12.3.1 zdůrazňuje nutnost vytvoření a celkového posílení pravidel pro financování kampaní na úrovni jednotlivých států, zejména s důrazem na princip transparentnosti a princip skládání účtů. Tento apel směřuje vůči České republice také od Skupiny států proti korupci (GRECO), které dlouhodobě kritizují netransparentní financování politických stran – a to jak téměř neexistující pravidla pro financování politických kampaní, tak zejména málo transparentní výroční zprávy politických stran a hnutí.*“⁵⁸ Vzhledem k negativním příkladům z české historie, které jsou s financováním politických

⁵⁸ Proč monitorujeme financování kampaní. *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/snemovna2013/o-projektu-2/monitoring-nutny/>

kampaní často spojovány, dále také vlivem nedostatečného nastavení legislativních pravidel v rámci financování jednotlivých politických stran a dosti omezené možnosti občanů země získat aktuální, a především pravdivé informace, které se tohoto financování týkají, je nutné si uvědomit, že monitorovat financování volebních kampaní je nutné již během jejich realizace, nikoliv až po jejich skončení.⁵⁹ Pro monitoring financování volebních kampaní je určitým vodítkem soubor celkem 12 kritérií, což jsou tzv. Kritéria dobré praxe. Definovaná kritéria vzhledem k nedostatečné nebo spíše naprosto chybějící zákonné úpravě jdou nad rámec platného zákona, a jsou tudíž fakticky odvozeny a jsou v souladu s mezinárodními standardy s doporučeními. Politici tedy musí konat jen to, co jim ukládá v České republice zákon, avšak mohou i v zájmu transparentnosti a informovanosti zcela dobrovolně jít nad rámec současných platných pravidel. *„Transparentnost financování politiky je předpokladem pro postupné navracení důvěry v politiku a v praktické rovině zvyšuje možnost odhalovat případné nesrovnalosti a nekalosti v kampaních. V České republice hodnotí transparentnost politických kampaní primárně Transparency International (dále jen „TI“). TI se takto snaží donutit politické strany a hnutí, aby zveřejňovali informace spojené s financováním svých kampaní nikoli primárně směrem k TI, ale obecně k široké veřejnosti. TI bude v monitoringu pokračovat, aktualizovat hodnocení a sledovat reálné příjmy i výdaje kampaní nejen před volbami, ale i po jejich skončení a předložení kompletního účetnictví ať již samostatně anebo ve formě výroční zprávy, sledovat životopisy klíčových osob participujících na kampani kandidáta a také monitorovat hraniční a problematické záležitosti spojené s předvolební kampaní.“*⁶⁰

V minulosti bylo financování volebních kampaní často spojováno s korupcí a černým financováním, což je nutné vnímat jako závažný problém demokracie v zemi. Je důležité, aby bylo financování volebních kampaní průhledné. Volební kampaně jsou v České republice financovány primárně ze státních příspěvků a také z darů osob a z darů firem. I někteří vrcholní politici dnes přiznávají, že politické strany jsou mnohdy financovány z „tunelování“ veřejných zakázek, „kupováním“ politických rozhodnutí či z evropských dotací. Skutečný původ peněz velmi často není ani možné v České republice vypátrat, a to především kvůli nedostatečným pravidlům pro financování volebních kampaní. Lze konstatovat, že stávající zákon je

⁵⁹ Proč monitorujeme financování kampaní. *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/snemovna2013/o-projektu-2/monitoring-nutny/>

⁶⁰ Tamtéž.

nedostatečný a praxe financování politických kampaní je již kritická. Mezi klíčové problémy je možné zařadit to, že financování volebních kampaní je neprůhledné, neexistuje zde dostatečná nezávislá obsahová kontrola, je zde patrná eskalace výdajů za volební kampaně, stávající praxe přispívá k privatizaci celé politiky v České republice a data, která vypovídají o financování, jsou veřejnosti dostupná pouze omezeně.⁶¹ Lze konstatovat, že systém financování všech volebních kampaní v rámci všech demokratických systémů vychází primárně z nutnosti naplnit několik základních principů. Smyslem těchto principů je nutnost vyrovnat se s několika základními a reálnými nebezpečími, a to je korupce a také celková deformace politického systému v zemi. V České republice musí existovat politický systém, který dokáže podporovat zcela demokratické fungování země, a to dle soutěže jednotlivých kandidátů. V souvislosti s financováním volebních prezidentských kampaní se hovoří nejčastěji o těchto principech: princip svobody, princip rovnosti, princip veřejnosti a princip vynutitelnosti. Princip rovnosti vychází ze zabezpečení rovných podmínek, a to z hlediska přístupu k financím a zdrojům, kdy cílem je zajistit naprosto srovnatelné podmínky pro jejich následnou činnost. Princip rovnosti vede k tomu, že v rámci volebních kampaní poté nedochází ke znevýhodnění či naopak zvýhodnění pouze určitých kandidátů. Princip svobody v České republice odpovídá financování, které je realizováno ze soukromých finančních prostředků, a také odpovídá principu rovnosti v rámci financování ze státního rozpočtu. V Česku není žádoucí, aby zde existovalo přílišné financování pouze ze soukromých zdrojů či naopak pouze ze zdrojů veřejných. Proto je vždy nutné zajistit oba dva zdroje financování volební kampaně. Další princip, princip veřejnosti úzce souvisí s principem kontroly. Princip veřejnosti spočívá v tom, že financování jednotlivých kandidátů na prezidenta republiky musí být transparentní, a to nejenom ve vztahu ke státu, ale především ve vztahu k široké veřejnosti. Touto zásadou je poté podmíněn princip kontroly, který se odvíjí od možnosti ověřit jak pravdivost, tak i úplnost informací – informací, které jsou vykazovány v rámci účetnictví jednotlivých kandidátů.⁶²

⁶¹ Průhledné financování politických stran a volebních kampaní. *Nfjk.cz: Nadační fond proti korupci* [online]. 2016 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.nfjk.cz/pruhledne-financovani-politickyh-stran-a-volebnich-kampani>

⁶² OUTLÝ, J. *Strany a stát, volby a finance: vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Periplum, 2003. ISBN 9788086624129, s. 47.

4.2.2 Způsoby financování kandidátů na prezidenta

Peníze hrají i v případě volebních kampaní na post prezidenta země jednu z důležitých rolí. Od peněžních prostředků se totiž odvíjí to, jak rozsáhlá bude volební kampaň, což je úzce provázáno s úspěchem v rámci daných voleb. Čím více má kandidát peněžních prostředků, tím více může posléze investovat do reklamy, propagace atd., čímž se u svých voličů více zviditelňuje a lépe získává jejich přízeň. Je nutné upozornit na to, že financování jednotlivých kandidátů na prezidenta republiky neobsahuje až tak rozsáhlou škálu finančních prostředků, jako je to v případě financování politických stran, přičemž pro klasifikaci financování je zde možné využít tedy členění na soukromé financování a financování ze státních prostředků, potažmo také členění na přímé a nepřímé financování kandidátů. Co se týče financování, které pochází ze soukromých finančních zdrojů, tak to vychází z principu svobody, kdy stát tedy ponechává kandidátovi na prezidenta republiky určitý prostor, jak si může získat peněžní prostředky prostřednictvím vlastního úsilí. Díky soukromému sponzoringu je v praxi možné podporovat kandidáta, s jehož principy programu občan souhlasí. Soukromé financování však může být i určitým rizikem pro demokracii jako celek, a to proto, že se může velmi snadno obrátit ve volnou hru primárně velkých subjektů, kteří disponují větším kapitálem, což není správné. Mezi nejčastější způsoby přímého financování prezidentských kandidátů patří dnes v České republice sponzorské dary. Kandidáti na post prezidenta mohou přijímat dary jak od fyzických, tak i právnických osob, přičemž jako negativní stránku tohoto financování je možné zmínit to, že některé fyzické či právnické osoby dnes dokážou sponzorovat kandidáta velkou finanční částkou, která je posléze dosti závažným předmětem pochybností, a to primárně ze strany široké veřejnosti. To vede v praxi k tomu, že kandidáti jsou poté pouhým nástrojem daných podnikatelů. Co se týče nepřímého financování z vlastních finančních zdrojů, tak do této skupiny je možné zařadit nefinanční dary jednotlivým kandidátům na volební kampaň, přičemž zmíněné finanční prostředky jsou zde poskytovány jako hmotné statky či služby za nižší ceny, než je to obvyklé – např. výhodná půjčka, apod.⁶³ Financování z veřejných zdrojů je státním financováním, které v České republice prezentuje princip rovnosti, čímž umožňuje realizovat v rámci volebních kampaní zcela rovnou politickou soutěž mezi jednotlivými kandidáty.

⁶³ KOLAŘÍKOVÁ, Z. *Financování politických stran v České republice: možnosti a limity reformy*. 2012. Brno: Masarykova Univerzita, s. 24.

Podpora státu v rámci financování volebních kampaní v České republice v praxi snižuje vlivy a tlaky soukromé sféry a taktéž zásadně minimalizuje rizika nejasností, potažmo i finančních skandálů v rámci volebních kampaní. Díky státnímu financování volebních kampaní je tak financování mnohem více průhledné. I financování z veřejných zdrojů je možné rozdělit na přímé a nepřímé financování. Co se týče přímého financování, tak to v Česku není až tak časté – jde např. o státní financování určité výše nákladů, které jsou vynaloženy na předvolební kampaň kandidáta apod. Přímé financování je hrazeno zpětně. Naopak nepřímé financování se v Česku vyskytuje mnohem častěji a má zde podobu např. zajištění určitého časového úseku v rámci sdělovacích prostředků a médií (rozhlas, televize) či vyhrazení určitého místa v denících a novinách apod. Lze konstatovat, že nikde ve světě neexistuje jediný model financování prezidentských kandidátů, který by byl optimální, a bylo by možné jej využít kdekoliv.⁶⁴

4.2.3 Regulace v oblasti financování prezidentských kandidátů

Volební kampaně jsou dnes dosti nákladnou finanční záležitostí pro každého kandidáta na post prezidenta a je možné tvrdit, že od zvládnutí těchto kampaní se odvíjí úspěch kandidáta. Je více než jasné, že volební kampaň zaujímá u každého kandidáta na post prezidenta tu největší část z jeho rozpočtu, což je způsobeno rozvojem politického marketingu jako celku, rozvojem komunikačních a informačních technologií a také vznikem nových metod a nástrojů, kterými je dnes možné jednotlivé voliče oslovit. Jelikož dochází dnes a denně stále častěji ke korupčním skandálům, k rostoucí nedůvěře veřejnosti vůči politikům v zemi taktéž k mnohdy předraženým volebním kampaním, je nutné financování volebních kampaní patřičně regulovat. Jako nejvíce účinná se zde jeví především regulace v oblasti sponzorských darů – např. zákaz přijímání darů ze zahraničí, či darů, které pochází od anonymních dárců či tzv. polostátních organizací apod. Dalším typem regulace je definování hranice, která se taktéž vztahuje ke sponzorským darům – a to na jejich velikost a také na jejich frekvenci.⁶⁵ Lze konstatovat, že je třeba dosáhnout transparentnosti v oblasti financování jak celé volební kampaně, tak i jednotlivých kandidátů na prezidenta republiky. Díky tomu je možné mnohem lépe financování posléze kontrolovat a

⁶⁴ KOLAŘÍKOVÁ, Z. *Financování politických stran v České republice: možnosti a limity reformy*. 2012. Brno: Masarykova Univerzita, s. 22–25.

⁶⁵ OHMAN, M. *Political Finance Regulations Around the World: An Overview of the International IDEA Database*. 2012. Stockholm: International IDEA.

zavádět i efektivnější systém sankcí apod. Financování v oblasti volebních kampaní je v České republice více než nutné reformovat. „*Komplexní reforma financování volebních kampaní, spojená s reformami lobbingu, zadávání veřejných zakázek a dalších oblastí, by představovala zásadní zlepšení transparentnosti a legitimacy demokratických institucí v České republice. V této souvislosti je třeba poznamenat, že pravidla pro financování politických stran, jejich účetnictví a vykazování příjmů a výdajů musí pokrývat všechny dílčí prvky. Pouze komplexní úprava, která zaplní mezery v dosavadním právním rámci, aniž by vytvořila mezery nové, totiž přinese skutečné zlepšení současného stavu financování politických stran. Zvyšování transparentnosti financování politických stran by mělo být považováno za jednu z nejnáléhavějších otázek, kterými by se česká vláda měla zabývat.*“⁶⁶

4.3 Komparace financování jednotlivých kandidátů v roce 2013

Objem financí vložených do volební kampaně jednotlivými prezidentskými kandidáty byl velmi rozdílný. Z hlediska efektivity vložených finančních prostředků a počtu získaných hlasů, dosáhla nejvyšší efektivity kandidátka Jana Bobošíková, kterou jeden získaný hlas vyšel na 0,33 Kč. Dalšími kandidáty, u kterých bychom mohli označit poměr mezi vynaloženými náklady a počtem obdržených hlasů jako efektivní, byli Taťana Fischerová, Vladimír Franz a Zuzana Roithová, u nichž se náklady na jeden hlas pohybují řádově mnohem níže než u ostatních kandidátů.

Podrobný přehled výdajů na volební kampaň a nákladů na jeden hlas je uveden v tabulce č. 3. Dále pak ve grafech č. 3 a 4 znázornění celkových výdajů a nákladů na jeden hlas.

⁶⁶ KLIMEŠOVÁ, M. Financování politických stran v České republice a potřebné změny regulace. *Frankbold.org* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://frankbold.org/sites/default/files/publikace/financovani_politickyh_stran_-_analyza_eps_tic_a_sou.pdf.pdf

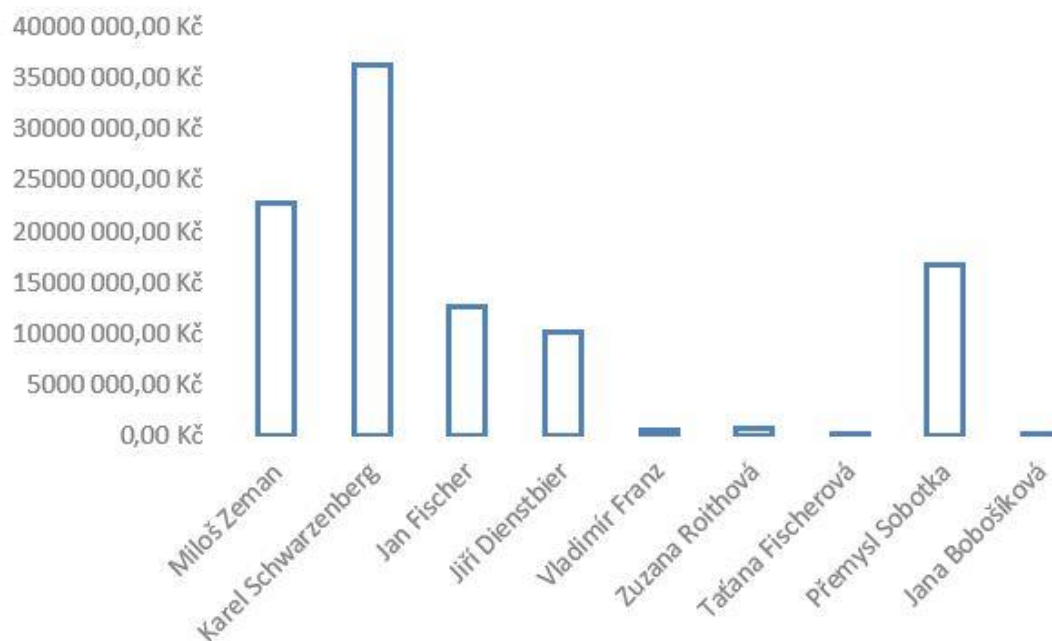
Tabulka 3 - Přehled financí kandidátů

Kandidát	Celkové výdaje na volební kampaň	Počet obdržených hlasů	Náklady na jeden hlas
Miloš Zeman	22 719 749,68 Kč	3 963 253*	5,73 Kč
Karel Schwarzenberg	36 359 550,45 Kč	3 445 366*	10,55 Kč
Jan Fischer	12 690 298,48 Kč	841 437	15,08 Kč
Jiří Dienstbier	10 066 200,48 Kč	829 297	12,14 Kč
Vladimír Franz	433 754,86 Kč	351 916	1,23 Kč
Zuzana Roithová	672 734,10 Kč	255 045	2,64 Kč
Taťana Fischerová	125 057,55 Kč	166 211	0,75 Kč
Přemysl Sobotka	16 675 662,30 Kč	126 846	131,46 Kč
Jana Bobošíková	40 255,00 Kč	123 171	0,33 Kč

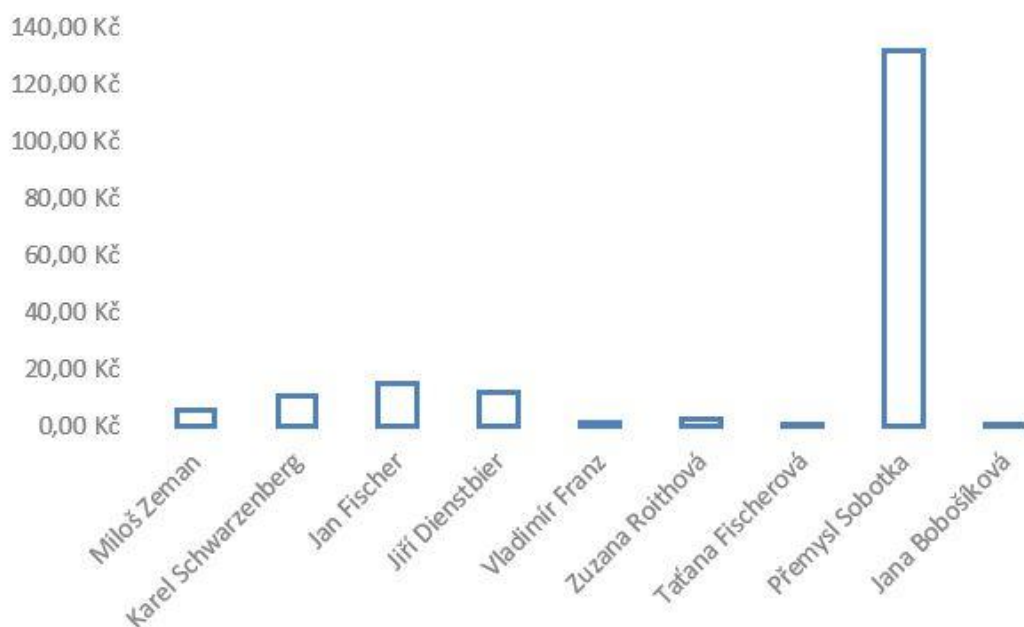
* - Pozn. součet hlasů z prvního i druhého kola voleb

Zdroj: zpracováno dle *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?page_id=15

Graf 3 - Celkové výdaje kandidátů na volební kampaň

Graf 4 - Náklady kandidátů na 1 získaný platný hlas

Z výše uvedené tabulky zcela jednoznačně vyplývá, že není přímá úměra mezi výší vynaložených nákladů na volební kampaň jednotlivými kandidáty a získaným počtem hlasů. Tato skutečnost je zcela markantní například mezi kandidáty Přemyslem Sobotkou a Janou Bobošíkovou, kdy při zisku téměř stejného počtu hlasů, jeden z kandidátů vynaložil více než 400násobnou částku na kampaň. Výrazný nepoměr je viditelný i u dalších kandidátů. Je tedy zcela evidentní, že výše finančních nákladů vynaložených na volební kampaň není rozhodujícím faktorem ovlivňujícím výsledek voleb. Zkoumání a hodnocení jednotlivých atributů, které jsou pro úspěšnost voleb rozhodující, však není cílem této práce.

V následující části je porovnáno financování volební kampaně Miloše Zemana a Karla Schwarzenberga, což jsou dva kandidáti na post prezidenta, kteří postoupili do 2. kola prezidentských voleb. U Karla Schwarzenberga byly celkové příjmy ve výši 36 399 918 Kč, naopak výdaje na prezidentskou kampaň dosáhly výše 36 359 550,- Kč. Největší část příjmů zde tvoří dary od fyzických osob, které se pohybují ve výši 22 510 775,- Kč. Co se týče výdajů na volební kampaň, Karel Schwarzenberg nejvíce investoval do PR aktivit a do inzerce, a to ve výši 23 334 604,- Kč. Významnou položkou jsou v rámci výdajů také výdaje na tisk materiálu,

reklamní předměty a klipy. Tyto údaje jsou čerpány z transparentního účtu tohoto kandidáta.⁶⁷
V tabulce č. 4 jsou všechny příjmy a výdaje přehledně znázorněny.

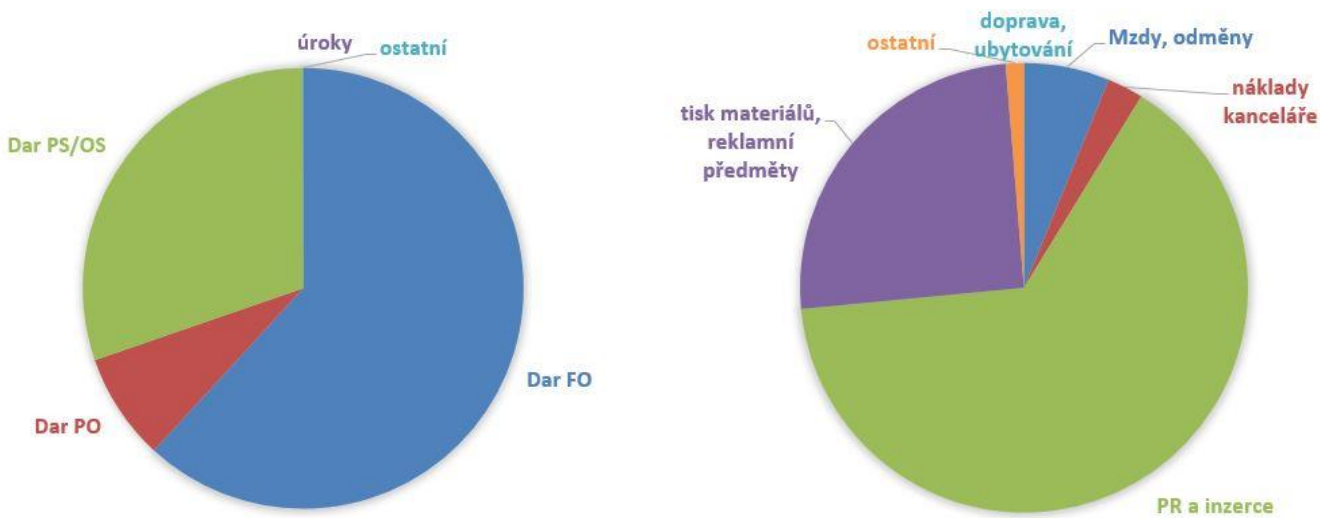
Tabulka 4 - Financování volební kampaně Karla Schwarzenberga

	Aktualizováno k	Změna proti minulému stavu
	28.03.2013	(oproti datům z 25.1.2013)
Příjmy		
dar FO	22 510 775, 56 Kč	3 308 720,26 Kč
dar PO	2 863 000, 00 Kč	7 000,00 Kč
dar PS/OS	11 000 000, 00 Kč	0,00 Kč
úroky	85, 34 Kč	0,00 Kč
ostatní	26 057, 75 Kč	25 050,96 Kč
Celkem	36 399 918,65 Kč	3 340 771, 22 Kč
Výdaje		
Mzdy, odměny	2 230 270, 00 Kč	421 080,00 Kč
náklady kanceláře	937 145, 40 Kč	462 600,10 Kč
PR a inzerce	23 334 604, 60 Kč	6 728 724,40 Kč
tisk materiálů, klipy, reklamní předměty	9 083 047, 80 Kč	907 723,00 Kč
doprava, ubytování	1 558, 00 Kč	0,00 Kč
ostatní	472 924, 65 Kč	7,65 Kč
Celkem	36 359 550,45 Kč	8 530 135,15 Kč

Zdroj: zpracováno dle *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-karla-schwarzenberga>

⁶⁷ Přehled aktuálního financování kampaně Karla Schwarzenberga. *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-karla-schwarzenberga>

Graf 5 - Příjmy a výdaje na kampaň Karla Schwarzenberga

Co se týče financování volební kampaně Miloše Zemana, je možné konstatovat, že příjmy zde dosáhly výše 22 804 902,- Kč, výdaje 22 719 749,- Kč. Největší část příjmů je tvořena v tomto případě taktéž dary, které plynuly od fyzických osob, 11 851 357,- Kč. Co se týče výdajů na volební kampaň, Miloš Zeman taktéž investoval nejvíce do PR aktivit a do inzerce, 16 348 558,- Kč, potažmo i do tisku materiálů a reklamních předmětů, 6 067 967,- Kč.

⁶⁸ Financování volební kampaně Miloše Zemana je znázorněno v tabulce č. 5.

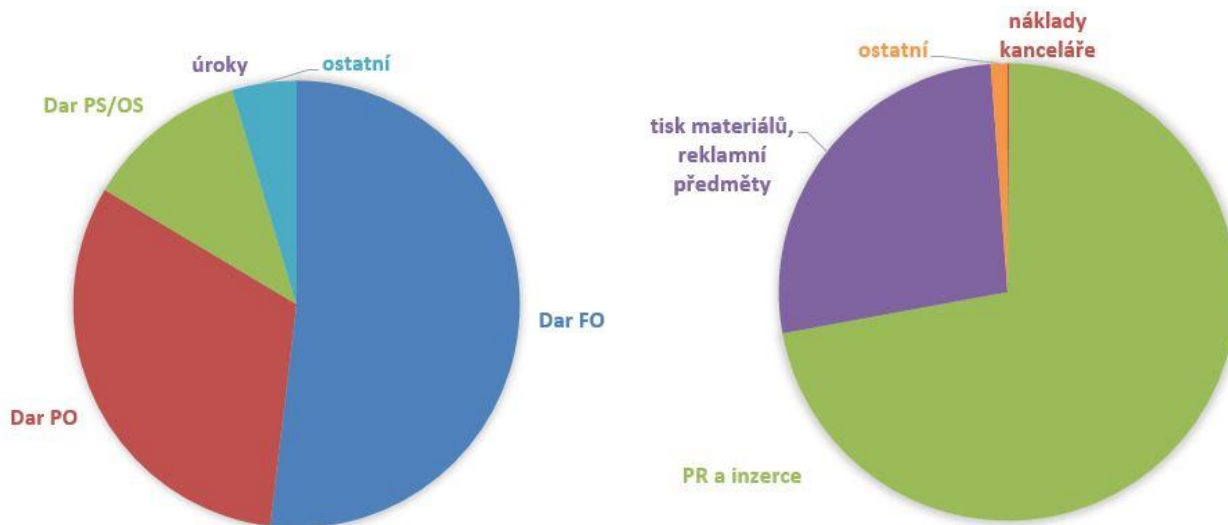
⁶⁸ Přehled aktuálního financování kampaně Miloše Zemana. *Transparentnívolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=přehled-aktualniho-financovani-kampane-milose-zemana>

Tabulka 5 - Financování volební kampaně Miloše Zemana

	Aktualizováno k	Změna proti minulému stavu
	28.03.2013	(oproti datům z 25.1.2013)
Příjmy		
dar FO	11 851 357,84 Kč	4 658 910,05 Kč
dar PO	7 231 800,00 Kč	5 000 000,00 Kč
dar PS/OS	2 691 500,00 Kč	0,00 Kč
úroky	1 284,43 Kč	893,19 Kč
ostatní	1 064 960,31 Kč	500 000,00 Kč
Celkem	22 804 902,58 Kč	10 159 803,24 Kč
Výdaje		
Mzdy, odměny	0,00 Kč	0,00 Kč
náklady kanceláře	32 745,00 Kč	27 041,00 Kč
PR a inzerce	16 348 558,54 Kč	7 601 702,64 Kč
tisk materiálů, klipy, reklamní předměty	6 067 967,18 Kč	3 830 468,18 Kč
doprava, ubytování	0,00 Kč	0,00 Kč
ostatní	270 478,96 Kč	111 498,96 Kč
Celkem	22 719 749,68 Kč	11 570 710,78 Kč

Zdroj: zpracováno dle *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-milose-zemana>

Graf 6 - Příjmy a výdaje na kampaň Miloše Zemana

Z výše uvedeného vyplývá, že do své volební kampaně vložil více Karel Schwarzenberg, a i přesto první přímé volby v Česku vyhrál Miloš Zeman. Z politiků Miloše Zemana hájil především senátor Vladimír Dryml, který se "proslavil" sháněním kompromitujících materiálů na stranickou kolegyni Hanu Orgoníkovou, a taktéž větou, že když už si z veřejných peněz "někdo něco bere, tak tam musí zůstat ta většina pro ty občany". Na volební kampaně Miloši Zemanovi věnoval 150 000,- Kč podnikatel Zdeněk Toman a 150 000,- Kč např. i právník Ivan Kozel apod.⁶⁹

4.4 Dodržení právních předpisů při financování voleb

V říjnu roku 2013 došlo ke zveřejnění výsledků auditu financování volebních kampaní prezidentských kandidátů. Audit poukázal na to, že kandidáti na prezidenta chybovali, a to především v tom, že transparentní účet pro financování kampaně neuzavřeli v den vyhlášení volebních výsledků, což platilo především pro Miloše Zemana či Jana Fischera. „Zákonná pravidla financování volební kampaně zcela nedodržel žádný z devíti kandidátů na prezidenta,

⁶⁹ WIRNITZER, J. Zeman není na peníze. Kdysi ho komunisté zařizli, teď ho platí. *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw

vedl senátní mandátový a imunitní výbor. Prohřešky ale nebyly zásadní. Podle něj se však audit nezabýval možným financováním mimo transparentní účet, ale pouze údaji, které obdržel od kandidátů. Prezidentským adeptům, ačkoli chybovali, nehrozí žádný postih, neboť zákon nic takového nepředpokládá.“⁷⁰

V České republice mohou být kandidáti na prezidenta financování jak fyzickými, tak i právníckými osobami, avšak jejich identita musí být zcela prokazatelná a musí být zároveň i zveřejněna. Zákon však již nedefinuje, kdy má dojít k odhalení identity jednotlivých dárců. V průběhu volební kampaně tak kandidáti nemusí tudíž odkrývat identitu svých dárců, a proto se tedy stává, že identita je odhalena až pozdě, a to po skončení volební kampaně, nikoliv během ní. Dokonce ani na transparentním účtu není možné odhalit jednotlivé dárci, pokud tito dárci neposkytnou svoje identifikační údaje veřejnosti. Dle zákona ani není dále nutné realizovat veškeré finanční platby pouze bezhotovostně, a proto je časté, že jednotliví sponzoři vkládají peníze na účet dokonce v hotovosti, a to prostřednictvím běžného vkladu na účet. Mají tak prostor a možnost svoji totožnost zatajit, protože bance své identifikační údaje poskytovat vůbec nemusí. Takovéto platby nahrávají k tomu, že jsou posléze zpochybňovány a transparentnost voleb je dosti narušena. Takto vkládané finanční částky na transparentní účet kandidátů nedokážou zanechat žádnou bankovní stopu, a proto je velmi složité je dohledat a taktéž původ peněžních prostředků veřejnosti poté prokázat. Právě u hotovostních vkladů jde především o velké finanční částky, což je poté velký problém. Všechny tyto nedostatky se již během první přímé volby prezidenta v České republice projeví – především šlo o podivné a zároveň i netransparentní platby v rámci financování volebních kampaní.⁷¹ Např. na účet Miloše Zemana přišlo cca 330 000,- Kč pod zcela nejasným označením „vklad v hotovosti – vklad pokladnou“, dále 670 000,- Kč od občanského sdružení, což byl údajně dar od sdružení Přátel Miloše Zemana apod.⁷² Je nutné upozornit na to, že bez definování povinnosti, která souvisí s nutností zveřejnit

⁷⁰ Ve financování prezidentské kampaně chybovali všichni, ukázal audit Zdroj: http://www.denik.cz/z_domova/v-kampani-chyboval-dle-senatniho-vyboru-kazdy-prezidentsky-adept-20131008.html. *Denik.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/v-kampani-chyboval-dle-senatniho-vyboru-kazdy-prezidentsky-adept-20131008.html

⁷¹ NOVOTNÝ, J. a T. SYROVÁTKA. „Skrýt zákon a ošálit zákon je hračka“ *Mladá fronta Dnes*, 21. 3. 2013., s. 3.

⁷² WIRNITZER, J. Zeman není na peníze. Kdysi ho komunisté zařizli, teď ho platí. *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw

totožnost sponzorů jednotlivých kandidátů již během volební kampaně, povinnost zavedení transparentních účtů svůj smysl naprosto ztrácí.

5 Výsledky a diskuze

5.1 Výsledky

Jedním z cílů této práce bylo ověřit do jaké míry závisí množství vynaložených finančních prostředků na volební kampaň na počet získaných hlasů a tedy potvrdit, nebo vyvrátit vžitou představu, že čím více finančních prostředků kandidát do volební kampaně vloží, tím více volebních hlasů získá a bude tak ve volbách úspěšný.

Z údajů uvedených v kapitole věnované komparaci financování jednotlivých kandidátů je zcela jednoznačně patrné, že výše uvedená představa o vazbě vynaložených nákladů a získaných hlasů se nepotvrdila.

Vítězem prezidentských voleb ve druhém kole se stal Ing. Miloš Zeman s vynaloženými finančními náklady ve výši 22,7 milionu, a to i přes to, že jeho protikandidát Karel Schwarzenberg vynaložil 36,4 milionu, tedy o 60 % více.

Dalším příkladem, který představu vyvrací je skutečnost, že v prvním kole na 1 získaný hlas vynaložil Přemysl Sobotka více než 130 Kč, zatímco všichni ostatní kandidáti vynaložili na získaný hlas částky pouze v řádu korun.

Problematika týkající se legislativního rámce financování voleb je pojednána v kapitole o dodržení právních předpisů při financování.

Vzhledem k tomu, že zákon o přímé volbě prezidenta je zákonem novým, a přes to, že zákonodárce s největší pravděpodobností při jeho tvorbě byl veden snahou minimalizovat případné nejasnosti umožňující obcházení zákona, tak se ukázalo, že tento prostor vznikl a v průběhu volební kampaně se se vyskytla celá řada nejasností. Zákon by bylo tedy vhodné doplnit a novelizovat.

Za nejvíce problematické bychom mohli považovat především špatně vedené účetnictví, neidentifikované dary, včasné neuzavření volebního účtu.

Dalším prohrěškem byla například skutečnost, že dva z kandidátů (Fischer a Franz) měli 2 volební účty, ačkoliv zákon předpokládá jen jeden.

Výbor nemohl ověřit ani to, zda veškeré výdaje na kampaň byly hrazeny výhradně z volebních účtů. Prezidentským kandidátům, ačkoliv chybovali, nehrozí žádný postih, neboť zákon nic takového nepředpokládá.

V následujícím odstavci jsou uvedeny návrhy na odstranění některých těchto vzniklých nedostatků.

5.2 Návrhy na zlepšení v oblasti financování

*„Volební kampaně představují největší nárazový výdaj ze stranických pokladen. Snaha o volební úspěch tlačí strany ke stále vyšším výdajům. Regulace výdajů na volební kampaně pak představuje jeden z nástrojů omezení nezákonného financování kandidátů. Volební kampaň je v platné legislativě ČR upravena pouze dílčím způsobem. Upraveno je vyhrazení plakátovací plochy v obcích, zákaz zveřejňovat předvolební průzkumy 3 dny před volbami a vyhrazení 14 hodin bezplatného poskytnutí vysílacího času v České televizi a Českém rozhlase. Pouze pro tyto účely je předvolební kampaň vymezena 16 dny. Platný zákon o sdružování v politických stranách a hnutích se v části upravující hospodaření k financování volebních kampaní nevyjadřuje.“*⁷³

Jako konkrétní návrh, který je možné v případě financování jednotlivých kandidátů na hlavu státu prezentovat, je především regulace darů, které jsou přijímány od právnických osob. Právnické osoby nedisponují v České republice volebním právem, a proto neexistuje objektivní důvod, proč by měly mít možnost poskytovat dary jednotlivým kandidátům. Tato možnost má náležet občanům, tedy fyzickým osobám, kteří mají vlastní politický postoj. Pro prosazování zájmů mohou právnické osoby využívat tzv. transparentní lobbying. Dary, stejně jako bezúplatná plnění, která jsou poskytována právnickými osobami jednotlivým kandidátům, představují riziko z důvodu možného uplácení tak, aby podporovaly posléze rozhodnutí či legislativu, která je výhodná pro daný subjekt. Darování prostřednictvím právnické osoby je také v České republice způsobem, jak dosti anonymně poskytovat politickému subjektu prostředky, které mohou mít povahu odměny, platby za politické rozhodnutí nebo jiného typu „politické služby“.

⁷³ KLIMEŠOVÁ, M. Financování politických stran v České republice a potřebné změny regulace. *Frankbold.org* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://frankbold.org/sites/default/files/publikace/financovani_politickych_stran_-_analyza_eps_tic_a_sou.pdf

Právě z tohoto důvodu je nutností tyto dary velmi pečlivě monitorovat či přijmout určitá restriktivní omezení v této oblasti.⁷⁴ Dále je nutné v rámci této oblasti regulovat reklamu, kdy by měla být veškerá předvolební inzertní sdělení a předvolební propagační materiály viditelným způsobem označeny logem či názvem kandidáta. Je nutné zajistit také veřejný přístup k údajům o financování kandidáta a kontrolovat nezávislost auditorů.⁷⁵

K odstranění nedostatků, které se vyskytly v průběhu financování první přímé volby prezidenta byl novelou zákona o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, tedy zákona č. 424/1991 sb., ve znění pozdějších předpisů s účinností od 1.1.2017 zřízen zákonem č. 302/2016 sb. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, jehož hlavní náplní je dohled v oblasti financování volebních kampaní a hospodaření politických stran a politických hnutí. Úřad rovněž projednává přestupky a ukládá správní tresty.⁷⁶

6 Závěr

V roce 2013 došlo k historicky první přímé volbě prezidenta České republiky, ve které zvítězil Miloš Zeman. Na jeho vítězství měla zajisté vliv i úspěšná volební kampaň, do které byly vloženy vysoké finanční částky. Lze konstatovat, že financování kandidátů na prezidenta a jejich volebních kampaní je dosti diskutovaným tématem, o které se zajímají nejenom odborníci, ale i široká veřejnost. Důvodem je zde primárně korupce, ke které nejenom v Česku, ale v celém světě v souvislosti s financováním těchto volebních kampaní dochází. Cílem této práce bylo ověřit, zda existuje závislost mezi vynaloženými finančními prostředky kandidátů na funkci prezidenta republiky na volební kampaň a mezi celkovým počtem hlasů, který tito kandidáti získali. Text práce je rozdělen do dvou základních částí, které se této problematice velmi detailně věnují.

⁷⁴ KLIMEŠOVÁ, M. Financování politických stran v České republice a potřebné změny regulace. *Frankbold.org* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://frankbold.org/sites/default/files/publikace/financovani_politickyh_stran_-_analiza_eps_tic_a_sou.pdf

⁷⁵ Průhledné financování politických stran a volebních kampaní. *Nfjk.cz: Nadační fond proti korupci* [online]. 2016 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.nfjk.cz/pruhledne-financovani-politickyh-stran-a-volebnich-kampani>

⁷⁶ Zákon č. 302/2016 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a další související In: *Sbírka zákonů ČR*. 2016.

První část je teoretická a její součástí je nejenom vymezení základních pojmů, které s touto oblastí úzce souvisí, jako je definice přímé volby prezidenta či postavení prezidenta v České republice, ale i zákonné požadavky, které jsou s přímou volbou hlavy státu spojeny – především jde o Zákon o volbě prezidenta, Ústavu ČR a Soudní řád správní. V rámci první části je věnována také pozornost přímé volbě prezidenta v zahraničí, srovnání zemí Evropské unie s Českou republikou a kontrole dodržování pravidel financování volební kampaně.

Následuje praktická část, která je již orientována na přímou volbu prezidenta republiky v roce 2013 a na její financování. V této části je nejdříve prezentován průběh a výsledky těchto voleb a až poté je pozornost orientována na financování prezidentské volební kampaně. Jsou zde uvedeny principy financování kandidátů, způsob jejich financování, regulace této oblasti a poté již financování volební kampaně Miloše Zemana a Karla Schwarzenberga.

V závěrečné části je celý systém financování zhodnocen a jsou zde prezentovány také návrhy, které by do budoucna mohly vést ke zlepšení financování.

Jedním z cílů této bakalářské práce bylo zjištění, do jaké míry závisí úspěšnost volby na výši vynaložených nákladů. Druhým cílem bylo posouzení, zda kandidáti dodrželi zákonné postupy upravující financování volební kampaně.

Na základě provedeného posouzení bylo zjištěno, že neexistuje přímá závislost mezi výši vynaložených nákladů na volební kampaň a počtem obdržených hlasů. Je tedy evidentní, že musí existovat jiná kritéria, která úspěšnost ve volbách ovlivňují. Analýza a hodnocení jednotlivých možných atributů ovlivňujících úspěšnost ve volbách by mohla být zajímavým námětem pro některou z dalších prací.

Dalším cílem této práce bylo zjištění, jestli kandidáti postupovali při financování volební kampaně v souladu s legislativou. Zde bylo shledáno, že zákonná pravidla pro financování volební kampaně zcela nedodržel žádný z 9 kandidátů na prezidenta. Za nejzávažnější prohřešky můžeme považovat například špatně vedené účetnictví, neidentifikované dary, včasné neuzavření volebního účtu. Hlavním důvodem těchto nesrovnalostí je skutečnost, že volební zákon obsahuje řadu nejednoznačných definicí a dovoluje tak ve spoustě věcí tento zákon jednoduše obejít. K minimalizaci těchto problémů by bylo třeba zákon novelizovat.

Seznam použitých zdrojů

6.1 Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava ČR. In: *Sbírka zákonů ČR*. 1993.

Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů: Zákon o volbách do zastupitelstev krajů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní: Soudní řád správní. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2002.

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.: Zákon o volbách do Parlamentu ČR. In: *Sbírka zákonů ČR*. 1995.

Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů: Zákon o volbě prezidenta republiky. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2012.

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů: Zákon o volbách do zastupitelstev obcí. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2001.

Zákon č. 302/2016 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a další související In: *Sbírka zákonů ČR*. 2016.

6.2 Literární zdroje

DUVERGER, M. *A New Political System Model: Semi-presidential Government*. *European Journal of Political Research*. 1980, vol. 8, issue 2.

CHYTILEK, R. a P. HUŠEK. *Většinové volební systémy*. Volební systémy. 2004. Brno: Masarykova univerzita.

KOLAŘÍKOVÁ, Z. *Financování politických stran v České republice: možnosti a limity reformy*. 2012. Brno: Masarykova Univerzita.

KOUDELKA, Z. *Prezident republiky*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80 87212-95-0.

- KUBÁT, M. *Současná česká politika: Co s neefektivním režimem?*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013, ISBN 978-80-87474-86-0.
- NOVOTNÝ, J. a T. SYROVÁTKA. „Skrýt zákon a ošálit zákon je hračka“ *Mladá fronta Dnes*, 21. 3. 2013.
- OHMAN, M. *Political Finance Regulations Around the World: An Overview of the International IDEA Database*. 2012. Stockholm: International IDEA.
- OUTLÝ, J. *Strany a stát, volby a finance: vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Periplum, 2003. ISBN 9788086624129.
- Parlamentní institut poslanecké sněmovny parlamentu České republiky – studie č. 1218 z května 2011. *Parlamentní institut: Poslanecká sněmovna ČR*.
- ŠTĚDRONĚ, B. *Politika a politický marketing*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice ekonomie. ISBN 9788074004483.

6.3 Internetové zdroje

6. USNESENÍ z 3. schůze konané dne 9. dubna 2013 k zadání veřejné zakázky na zpracování auditu veškerého účetnictví kandidátů na funkci prezidenta republiky. *Senat.cz: Senát ČR* [online]. 2013 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/webNahled?id_doc=70012&id_var=58805
7. USNESENÍ z 3. schůze konané dne 9. dubna 2013 ke specifikaci zadání veřejné zakázky na zpracování auditu veškerého účetnictví kandidátů na funkci prezidenta republiky. *Senat.cz: Senát ČR* [online]. 2013 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/webNahled?id_doc=70013&id_var=58806
- Informace k volební kampani při volbě prezidenta České republiky. *Mvcr.cz: Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2016 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-volebni-kampani-pri-volbe-prezidenta-ceske-republiky.aspx>
- KLIMEŠOVÁ, M. Financování politických stran v České republice a potřebné změny regulace. *Frankbold.org* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://frankbold.org/sites/default/files/publikace/financovani_politickyh_stran_-_analyza_eps_tic_a_sou.pdf.pdf
- KUDRNA, J. Ústavní postavení prezidenta republiky a způsob jeho volby. *Univerzita Karlova* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2011 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: www.prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404047095/

- KUNŠTÁT, D. Způsob volby, pravomoci a postavení prezidenta republiky. *Cvwm.soc.cas.cz: Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 2014 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://cvwm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3923/f11/100025s_Kunstat-prezident.pdf
- NĚMEC, J. Vliv zavedení přímé volby prezidenta. *Psp.cz: Parlament ČR* [online]. 2009 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=58574>
- NOVÁK, P. Přímá volba prezidenta dostala zelenou. *Mvcr.cz: Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2012 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prima-volba-prezidenta-dostala-zelenou.aspx>
- Pravomoci prezidenta. *Hrad.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>
- Prezidentské volby 2013. *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx>
- Proč monitorujeme financování kampaní. *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/snemovna2013/o-projektu-2/monitoring-nutny/>
- Průhledné financování politických stran a volebních kampaní. *Nfpk.cz: Nadační fond proti korupci* [online]. 2016 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.nfpk.cz/pruhledne-financovani-politickyh-stran-a-volebnich-kampani>
- Přehled aktuálního financování kampaně Karla Schwarzenberga. *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-karla-schwarzenberga>
- Přehled aktuálního financování kampaně Miloše Zemana. *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-milose-zemana>
- Přehled financí kandidátů. *Transparentnivolby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?page_id=15
- Přímá volba prezidenta – pro a proti. *Parlamentnilisty.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/profily/RNDR-Miroslav-Skaloud-87/clanek/Prima-volba-prezidenta-pro-a-proti-7-2-2012-11836>

Ve financování prezidentské kampaně chybovali všichni, ukázal audit Zdroj: http://www.denik.cz/z_domova/v-kampani-chyboval-dle-senatniho-vyboru-kazdy-prezidentsky-adept-20131008.html. *Denik.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/v-kampani-chyboval-dle-senatniho-vyboru-kazdy-prezidentsky-adept-20131008.html

Volba prezidenta – termín konání prezidentských voleb. *Volba-prezidenta.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/termin_konani_prezidentskych_voleb/

Volba prezidenta republiky konaná ve dnech 11.01. – 12.01.2013. *Volby.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/prez2013/pe11?xjazyk=CZ&xv=6&xt=1>

Výsledky 1. kola volby prezidenta České republiky 2013. *Czso.cz: Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/130114_volby

WIRNITZER, J. Schwarzenberg budí voliče. Uvěří, že neprospal šarm a nadhled? *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-karel-schwarzenberg-fk4-/domaci.aspx?c=A121126_111900_domaci_jw

WIRNITZER, J. Zeman není na peníze. Kdysi ho komunisté zařízli, teď ho platí. *Idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw